

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

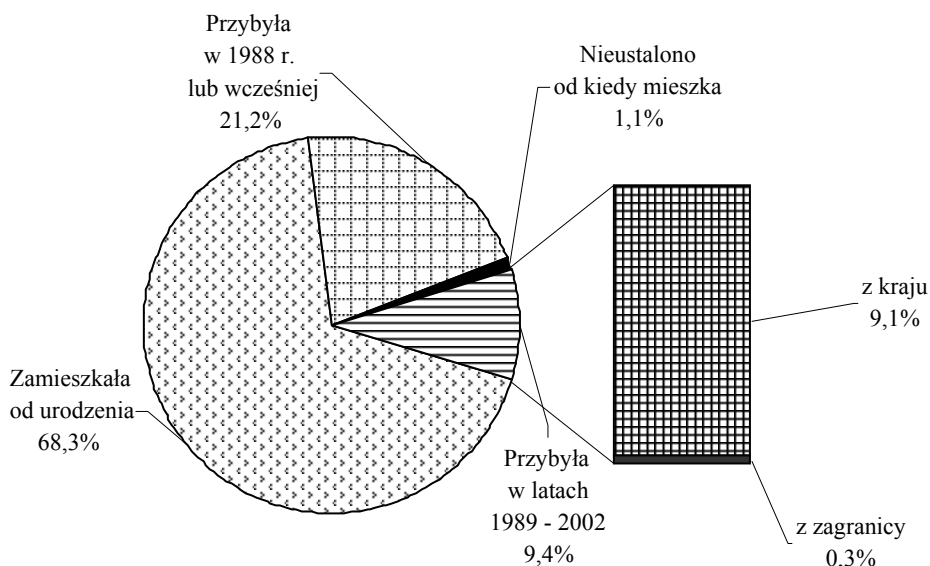
LUDNOŚĆ WEDŁUG OKRESU ZAMIESZKIWANIA

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 r. wykazały, że przeważająca część ludności województwa małopolskiego nie zmieniła swego miejsca zamieszkania. Z danych wynika, że 2206,0 tys. osób, tj. 68,3% ludności mieszka w swojej miejscowości od urodzenia i osoby te nie opuściły jej na okres 12 miesięcy lub dłuższy. Jest to najwyższy odsetek ludności zamieszkałej od urodzenia jaki odnotowano w przekroju wojewódzkim w skali całego kraju. Dla Polski wskaźnik ten jest znacznie niższy i wynosi 59,2%.

Ludność mobilna (990,1 tys.) stanowiła 30,6% ogółu mieszkańców Małopolski (w Polsce 39,2%). Spośród tej grupy mieszkańców naszego województwa blisko 1/3 migrowała w latach 1989-2002 (w Polsce ponad 1/4), pozostali zmienili miejsce zamieszkania przed 1989 rokiem.

Dla 97,3% ludności przybytej w latach 1989-2002 poprzednim miejscem zamieszkania było inne miejsce w kraju, a tylko dla 2,7% – zagranica. Wynika z tego, że w województwie małopolskim, podobnie jak w całym kraju, dominowały migracje wewnętrzne.

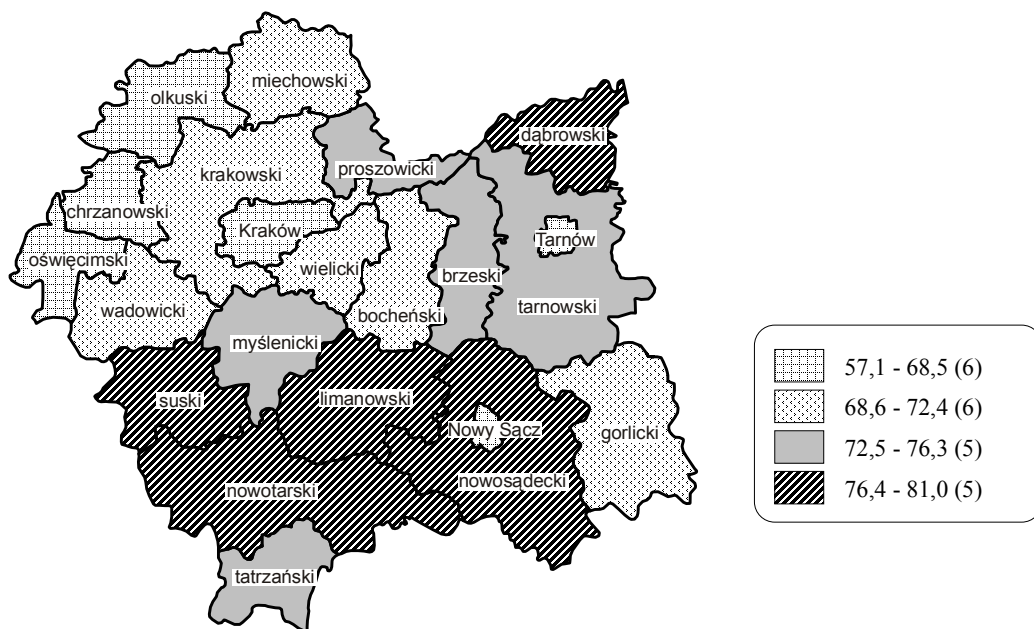
Ludność według okresu zamieszkiwania w obecnej miejscowości w 2002 r.

Odsetek osób zamieszkałych od urodzenia w ogólnej liczbie ludności jest uzależniony od wieku. W województwie małopolskim, podobnie jak w Polsce, najwyższy wskaźnik odnotowano dla osób w wieku 0-4 lat, tj. 95,4% (kraj – 93,8%). W następnych grupach wiekowych odsetek systematycznie maleje osiągając w naszym województwie najniższą wartość dla osób w wieku 55-59 lat – 49,0%. Jest to jedyny pięcioletni przedział wiekowy, w którym odsetek ludności zasiedziałej spadł poniżej 50%. Dla ludności powyżej 60 roku życia zaczyna on rosnać.

Rozpatrując charakter miejscowości zamieszkania ludności można dostrzec, że znacznie większą zasiedziałością, tak w Polsce jak i w Małopolsce, charakteryzują się mieszkańcy wsi. 77,6% ludności wiejskiej naszego województwa stwierdziło, że mieszka tu od urodzenia (w Polsce 67,3%). W miastach odpowiedziało tak tylko 59,0% mieszkańców (w Polsce 54,2%). Obszarami, na których przeważa ludność zamieszkała od urodzenia są powiaty leżące w południowej części naszego województwa: limanowski (81,0%) i nowotarski (80,6%). Na obszarze powiatu nowotarskiego znajdują się gminy legitymujące się ponad 90-cio procentowym odsetkiem osób zamieszkałych od urodzenia, tj. Jabłonka – 91,0% oraz Ochotnica Dolna – 90,5%. Najmniejszą zasiedziałością charakteryzują się miasta na prawach powiatu, a wśród nich miasto Kraków — 57,1%. Rozpatrując szczebel gminny najniższy odsetek ludności mieszka od urodzenia w mieście Krzeszowice — 49,9% (powiat krakowski).

Ludność zamieszkała od urodzenia w 2002 r. (w odsetkach ludności ogółem w powiecie)

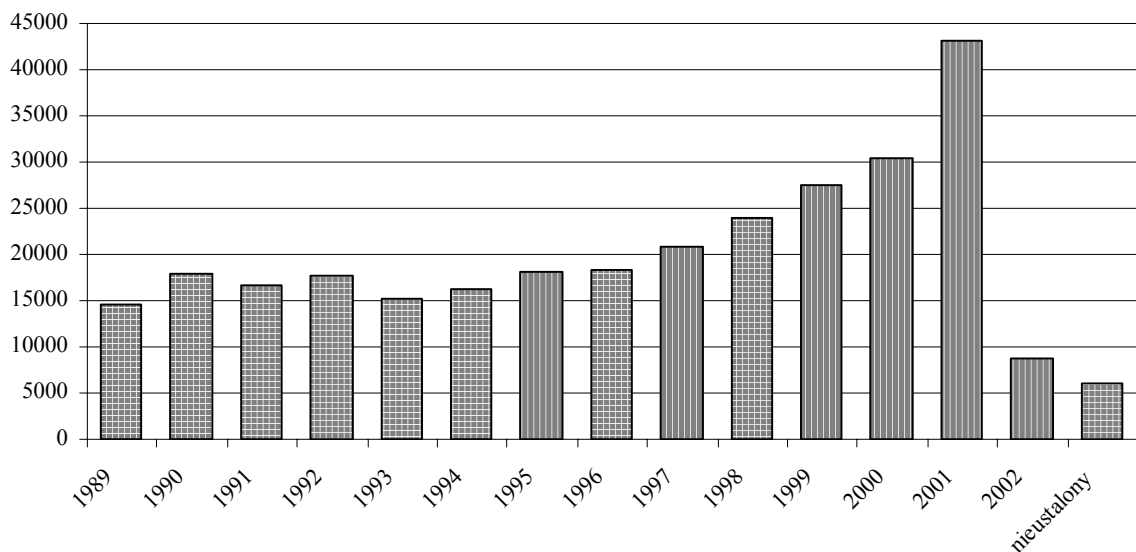

MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI W LATACH 1989-2002

W latach 1989-2002 9,1% ludności województwa małopolskiego (295,2 tys. osób) zmieniło miejsce zamieszkania, to znaczy przybyło lub powróciło (po nieobecności trwającej 12 miesięcy lub dłużej) do miejscowości aktualnego zamieszkania z innego miejsca w naszym województwie lub w kraju na pobyt stały lub czasowy. Dla Polski odsetek ludności, która przemieściła się w tym okresie w granicach państwa jest nieco wyższy i wynosi 10,3%.

Rozpatrując wielkość migracji w poszczególnych latach można zauważyć ich tendencję wzrostową pod koniec okresu 1989-2002. W Małopolsce, podobnie jak w Polsce, najwięcej osób zmieniło miejsce zamieszkania w 2001 roku. Migranci w tym roku stanowili 14,6% migrantów rozpatrywanego okresu (w Polsce 13,7%). Jest to konsekwencja metodologii zastosowanej w spisie – badano ostatnią migrację osoby, zatem – niejednokrotnie – ostatnia zmiana miejsca zamieszkania mogła „przysłonić” migracje z lat wcześniejszych, tym samym zostały one pominięte w badaniu.

**Ludność przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju
według roku przybycia**

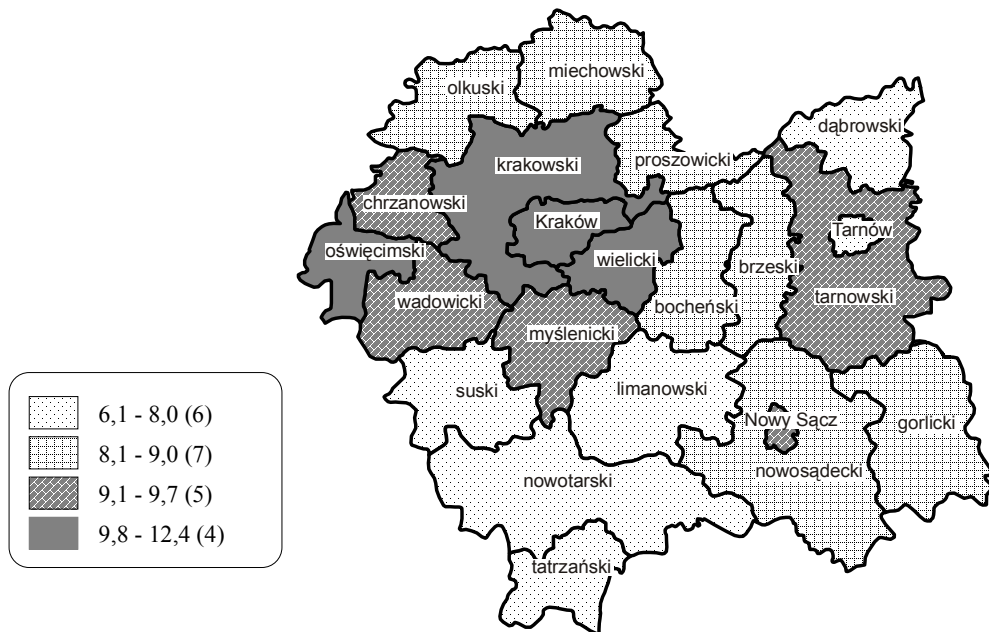
Analizując kierunki migracji miasto – wieś można dostrzec, że zarówno w naszym województwie jak i w skali całego kraju przeważa kierunek z miasta do miasta. Saldo migracji dotyczące przemieszczeń między terenami miejskimi i wiejskimi jest dodatnie dla miast.

Tabl.1. Migracje wewnętrzne w latach 1989-2002 według kierunków

OBECNE MIEJ- SCE ZAMIESZ- KANIA	Poprzednie miejsce zamieszkania			
	ogółem	miasta	wieś	nieustalone
w osobach				
OGÓŁEM	295245	160401	126122	8722
Miasta	153763	83781	65131	4851
Wieś	141482	76620	60991	3871
w odsetkach				
OGÓŁEM	100,0	54,3	42,7	3,0
Miasta	52,1	28,4	22,1	1,6
Wieś	47,9	26,0	20,7	1,3

Mieszkańcy Małopolski należą do najmniej mobilnej ludności w skali całego kraju. Ze wskaźnikiem 9,1% zajmują czwarte miejsce po województwach: świętokrzyskim (8,4%), łódzkim (8,5%) i śląskim (9,0%). Rozpatrując przestrzenny rozkład udziału ludności napływowej w ogólnej liczbie ludności poszczególnych powiatów naszego województwa można dostrzec znaczne zróżnicowanie tego wskaźnika. Najwyższy odsetek ludności napływowej, powyżej 10%, występuje w powiatach: wielickim (12,4%), krakowskim (11,4%) oraz oświęcimskim (10,3%). Do powiatów legitymujących się najniższym odsetkiem ludności napływowej należą powiaty leżące w południowej części Małopolski: nowotarski (6,1%), tatrzański (7,1%), limanowski i suski (po 7,2%).

Ludność przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju (w odsetkach ludności ogółem w powiecie)

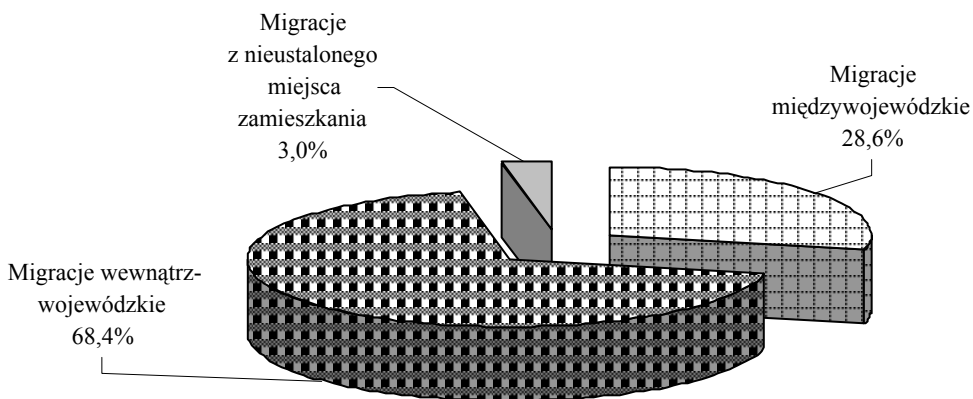

Na obszarach miejskich województwa małopolskiego odsetek ludności napływowej wyniósł 9,5% przy średniej wartości tego odsetka dla Polski 10,0%. Na obszarach wiejskich naszego województwa odsetek ten był znacznie niższy i wyniósł 8,8% przy średniej wartości dla Polski wynoszącej 10,7%.

Migracje międzywojewódzkie i wewnątrzwojewódzkie

W województwie małopolskim wśród migracji wewnętrznych, jakie miały miejsce w latach 1989-2002, dominowały migracje wewnątrzwojewódzkie (202,0 tys.), które stanowiły 68,4% wszystkich migracji wewnętrznych. Migracje międzywojewódzkie stanowiły 28,6% migracji wewnętrznych i dotyczyły 84,5 tys. osób. Taka sama tendencja wystąpiła we wszystkich województwach, chociaż różne były jej proporcje w poszczególnych województwach. Wskaźniki dla Polski wyniosły odpowiednio 72,8% i 24,9%.

Migracje międzywojewódzkie i wewnątrzwojewódzkie w latach 1989-2002

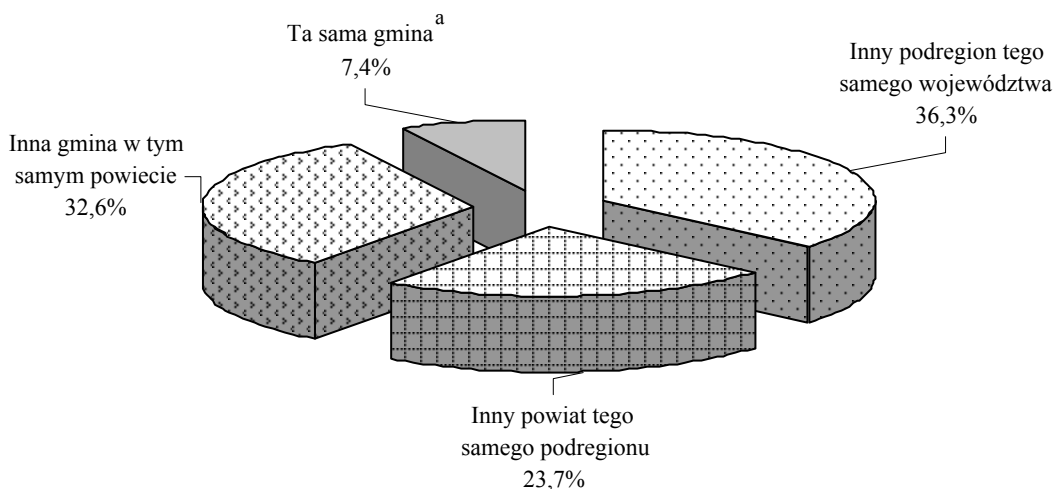
Udział procentowy migracji wewnątrzwojewódzkich i międzywojewódzkich w napływie ludności w latach 1989-2002 wykazuje zróżnicowanie w układzie powiatowym. Migracje wewnątrzwojewódzkie dominują w powiatach: wielickim, krakowskim i myślenickim, gdzie ich udział w migracjach wewnętrznych ogółem kształtuje się powyżej 85%. Najniższy wskaźnik migracji wewnątrzwojewódzkich wystąpił w mieście Krakowie – 38,5%, a co się z tym wiąże równocześnie wystąpił tutaj najwyższy wskaźnik migracji międzywojewódzkich 57,6%.

Tabl.2. Udział procentowy migracji wewnątrzwojewódzkich i międzywojewódzkich w napływie ludności w latach 1989-2002 według powiatów obecnego zamieszkania

POWIATY OBECNEGO ZAMIESZKANIA	Napływ imigracyjny			
	ogółem	z tego samego województwa	z innego województwa	z nieustalonego miejsca zamieszkania
Małopolska	100,0	68,4	28,6	3,0
Powiaty				
bocheński	100,0	84,4	13,2	2,4
brzeski	100,0	85,3	12,1	2,5
chrzanowski	100,0	77,2	21,1	1,7
dąbrowski	100,0	74,9	18,0	7,1
gorlicki	100,0	77,4	20,0	2,5
krakowski	100,0	86,0	11,0	3,0
limanowski	100,0	80,6	16,6	2,9
miechowski	100,0	66,7	29,5	3,8
myślenicki	100,0	85,4	11,9	2,7
nowosądecki	100,0	82,4	15,8	1,8
nowotarski	100,0	74,5	21,2	4,3
olkuski	100,0	67,1	30,6	2,3
oświęcimski	100,0	66,8	32,1	1,0
proszowicki	100,0	76,3	20,3	3,4
suski	100,0	71,3	26,0	2,6
tarnowski	100,0	83,1	13,9	3,0
tatrzański	100,0	65,8	29,9	4,2
wadowicki	100,0	81,8	16,7	1,4
wielicki	100,0	87,5	10,4	2,0
Miasta na prawach powiatu				
Kraków	100,0	38,5	57,6	3,9
Nowy Sącz	100,0	71,7	25,2	3,2
Tarnów	100,0	68,7	27,9	3,3

Wśród migracji wewnątrzwojewódzkich w Małopolsce przeważały, podobnie jak w Polsce, przemieszczenia na niezbyt dużą odległość, tj. w ramach tej samej lub do sąsiedniej gminy i stanowiły 40% przemieszczeń (w kraju 38,3%). Kolejne pod względem wielkości przemieszczenia ludności naszego województwa łączą się ze zmianą podregionu w ramach województwa – ponad 36% zmian miejsca zamieszkania.

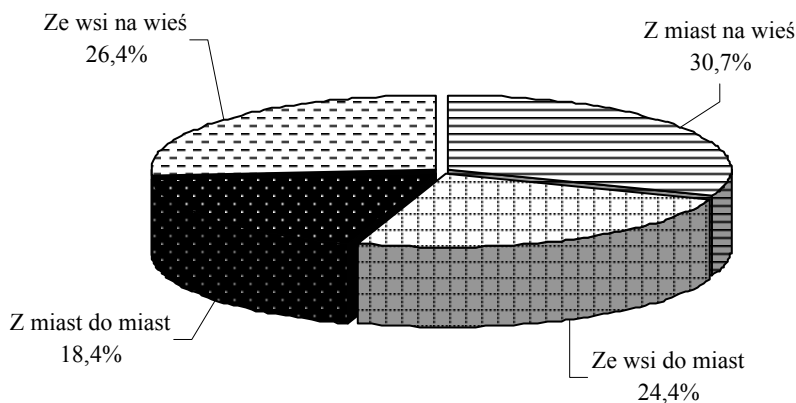
Migracje wewnątrzwojewódzkie w latach 1989-2002 według poprzedniego miejsca zamieszkania

^a Przemieszczenia między częścią miejską i wiejską w gminach miejsko-wiejskich.

Rozpatrując kierunki migracji wewnątrzwojewódzkich w województwie małopolskim dominował kierunek z miast na wieś i dotyczył 62,1 tys. osób. Ze wsi na wieś przemieściło się 53,4 tys. osób, ze wsi do miast 49,4 tys. osób, a z miast do miast tylko 37,3 tys. osób. W skali całej Polski w migracjach wewnątrzwojewódzkich dominował kierunek ze wsi do miast, ale nie zaobserwowano zbyt wielkich różnic w porównaniu z pozostałymi kierunkami.

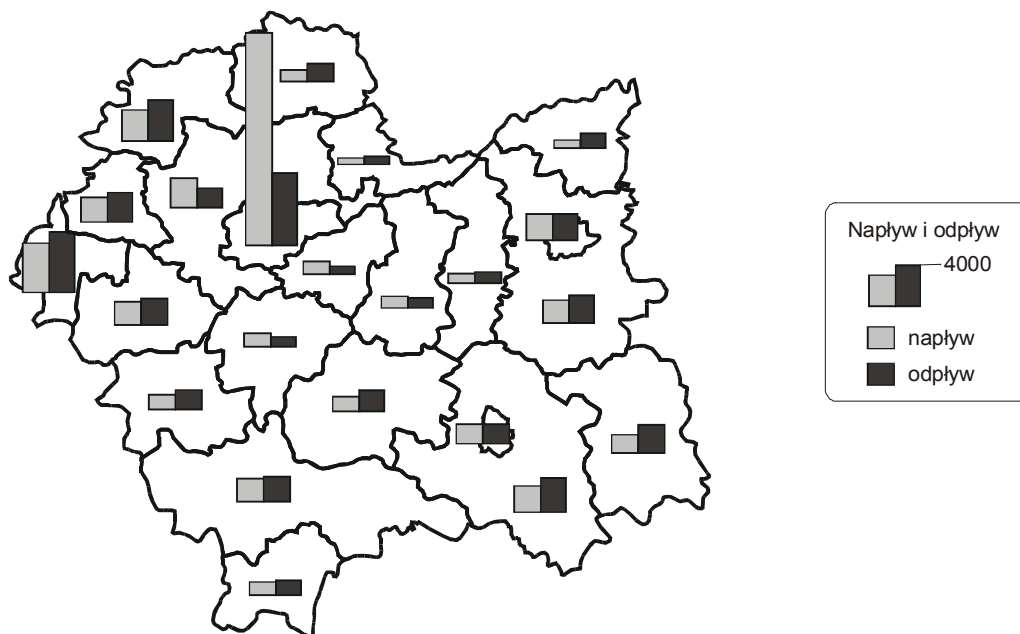
Kierunki migracji wewnątrzwojewódzkich w latach 1989-2002

W województwie małopolskim występuje dodatnie saldo migracji międzywojewódzkich. W latach 1989-2002 napływ ludności był wyższy od odpływu o ponad 21,9 tys. osób. Na taki poziom salda wpłynął głównie wysoki napływ i niski odpływ ludności w mieście Krakowie, dla którego saldo migracji międzywojewódzkich wyniosło 28,4 tys. osób. Na 22 powiaty istniejące w Małopolsce

w siedmiu odnotowano dodatnie saldo migracji międzywojewódzkich, a w piętnastu ujemne. Najwyższy poziom ujemnego salda (powyżej 1 tys. osób) wystąpił w powiecie oświęcimskim (-1179 osób), gorlickim (-1130 osób) i olkuskim (-1031 osób).

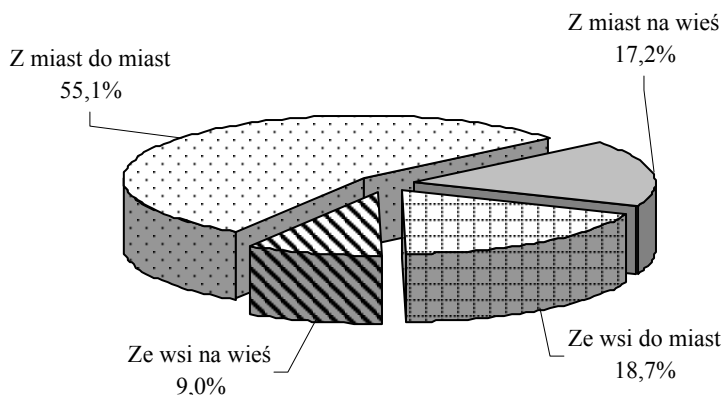
Migracje międzywojewódzkie w latach 1989-2002 – napływ i odpływ

Największy napływ ludności do naszego województwa odnotowano z województw sąsiadujących, tj. śląskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Do tych województw nastąpił także najwyższy odpływ mieszkańców Małopolski. Najkorzystniejsze saldo migracji międzywojewódzkich dla naszego województwa wystąpiło przy „przeptywach” z województwem podkarpackim. Napływ ludności przewyższył odpływ o blisko 11 tys. osób. Ujemne saldo migracji odnotowano przy „przeptywach” z województwem mazowieckim (-2,7 tys. osób) i wielkopolskim (-0,1 tys. osób).

W ramach migracji międzywojewódzkich w województwie małopolskim, podobnie jak w Polsce, najczęstsze były przemieszczenia z miast do miast i stanowiły one 55,1% wszystkich migracji międzywojewódzkich (w kraju 52,9%). Najmniej migracji odnotowano ze wsi na wieś, bo zaledwie 9% (w Polsce 10,9%).

Kierunki migracji międzywojewódzkich w latach 1989-2002

Kierunki migracji międzywojewódzkich i wewnątrzwojewódzkich w Małopolsce zdecydowanie różnią się między sobą. W migracjach wewnątrzwojewódzkich dominował kierunek z miast na wieś, natomiast w migracjach międzywojewódzkich kierunek z miast do miast.

Struktura demograficzno – społeczna migrantów

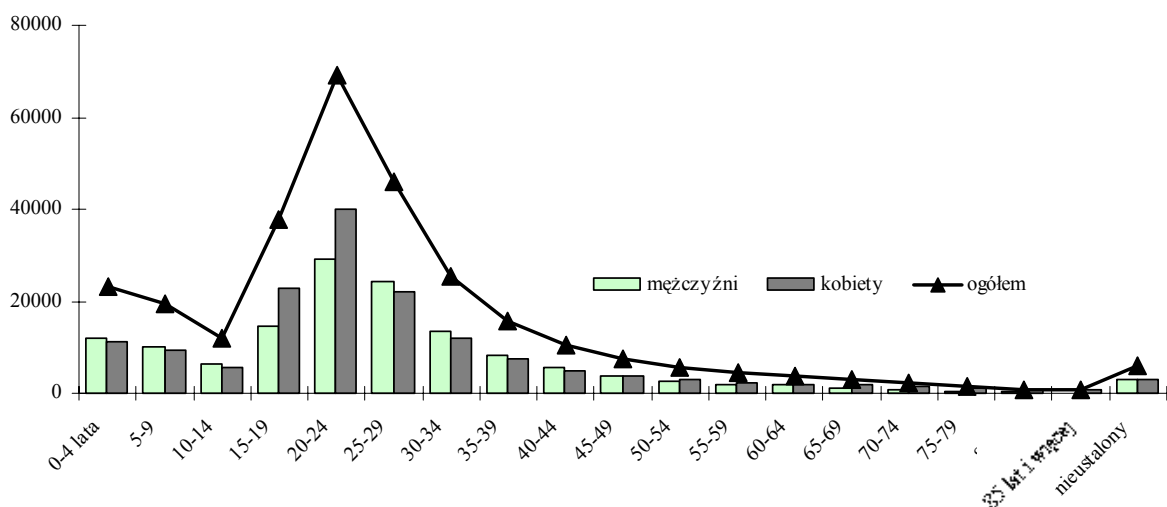
Wiek i płeć

Z analizy struktury demograficzno – społecznej wynika, że w województwie małopolskim, podobnie jak w Polsce, ponad połowa (prawie 53%) spośród migrantów stanowiły kobiety.

W momencie spisu zdecydowana większość ludności napływowej była w wieku produkcyjnym (229,7 tys., czyli 77,8%). Najliczniejszą grupę wśród ogółu migrantów stanowią osoby w wieku 25-29 lat – 16,0%. Tendencja ta zachowana jest dla tej samej grupy wiekowej kobiet (17,4%), natomiast wśród mężczyzn najliczniejszą grupą są osoby w wieku 30-34 lat (15,2%).

Analizując wiek osób w momencie migracji obserwuje się, że najczęściej migrowały osoby w wieku 20-24 lat bez względu na płeć (23,5% ogółu). Ta grupa wiekowa we wszystkich województwach najczęściej zmieniała swoje miejsce zamieszkania. Powodem zmiany miejsca zamieszkania w tym przedziale wiekowym może być kontynuacja nauki, rozpoczęcie pracy lub chęć założenia rodziny.

Ludność przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju według płci i wieku w momencie migracji

Stan cywilny prawny

Analiza danych o stanie cywilnym prawnym osób przybyłych w latach 1989-2002 jest ograniczona do analizy stanu cywilnego w momencie spisu, ponieważ w spisie nie badano stanu cywilnego w momencie migracji.

W województwie małopolskim wśród ludności przybytej w latach 1989-2002 będącej w wieku 15 lat i więcej 63% stanowią osoby pozostające w związkach małżeńskich. Większa część tej grupy

osób (57,5%) wybrała za swoje miejsce zamieszkania wieś. Natomiast wśród kawalerów i panien (31,6% ogółu migrantów) obserwuje się odwrotną tendencję, zdecydowanie większa część tej grupy osób przybyła do miast – 75,7%.

Tabl.3. Ludność w wieku 15 lat i więcej ogółem i ludność w wieku 15 lat i więcej przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju według stanu cywilnego prawnego w 2002 r.

STAN CYWILNY PRAWNY	Ludność ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002		
		ogółem	do miast	na wieś
w odsetkach				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Kawalerowie/Panny	30,3	31,6	44,4	16,7
Żonaci/Zamężne	57,6	63,0	49,8	78,5
Wdowcy/Wdowy	8,8	2,9	3,1	2,8
Rozwiedzeni/ Rozwiedzione	2,4	2,0	2,3	1,7
Separowani/Separowane	0,1	0,1	0,1	0,1
Nieustalony	0,9	0,3	0,4	0,2

Poziom wykształcenia

Podobnie jak w przypadku stanu cywilnego, dane o poziomie wykształcenia ludności przybytej można analizować jedynie według stanu w momencie spisu (nie zbierano danych o poziomie wykształcenia w momencie migracji).

Tabl.4. Ludność w wieku 13 lat i więcej ogółem i ludność w wieku 13 lat i więcej przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju według poziomu wykształcenia w 2002 r.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Ludność ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002		
		ogółem	do miast	na wieś
w odsetkach				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe	10,1	16,8	21,6	11,3
Policealne	3,3	4,0	4,4	3,5
Średnie	27,9	36,6	43,0	29,3
Zasadnicze zawodowe	25,1	24,3	15,1	34,9
Podstawowe ukończone	28,9	15,8	13,5	18,5
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3,1	2,0	1,7	2,3
Nieustalone	1,6	0,5	0,7	0,2

Z prezentowanych danych wynika, że największy udział w ogólnej liczbie migrantów w wieku 13 lat i więcej stanowią osoby z wykształceniem średnim – 36,6%. W dalszej kolejności struktura poziomu wykształcenia przedstawia się następująco: zasadnicze zawodowe – 24,3%, wyższe – 16,8%, podstawowe ukończone – 15,8%, policealne – 4,0% oraz podstawowe nieukończone – 2,0%.

Migranci, którzy za miejsce swojego zamieszkania wybrali miasto charakteryzują się wyższym odsetkiem osób z wykształceniem wyższym 21,6% i średnim 43,0%. Największy udział wśród ludności przybyłej na wieś stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 34,9%.

Główne źródło utrzymania

Z analizy danych wynika, że 59,0% ludności przybyłej do naszego województwa w latach 1989-2002 posiada własne źródło utrzymania. Wskaźnik ten dla ogółu ludności województwa małopolskiego i Polski utrzymuje się prawie na tym samym poziomie – około 60%.

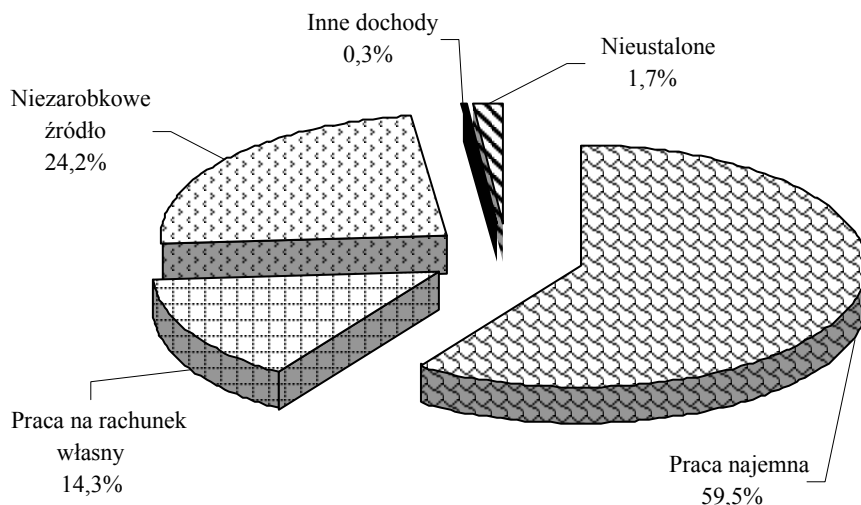
Tabl.5. Ludność ogółem oraz ludność przybyła do miejscowości obecnego zamieszkania w latach 1989-2002 z innego miejsca w kraju według głównego źródła utrzymania (w momencie spisu)

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	Ludność ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002
w tysiącach		
OGÓŁEM	3232,4	295,2
Praca najemna	1545,5	175,7
Praca na rachunek własny	448,0	42,2
Niezarobkowe źródło	1183,7	71,6
Inne dochody	7,1	0,9
Nieustalone	48,3	5,0
POSIADAJĄCY WŁASNE ŹRÓDŁO	1921,3	174,3
Praca najemna	795,6	100,1
Praca na rachunek własny	233,0	22,9
Niezarobkowe źródło	888,4	50,7
Inne dochody	4,4	0,6
UTRZYMYWANI	1262,8	116,0
Praca najemna	749,9	75,6
Praca na rachunek własny	214,9	19,2
Niezarobkowe źródło	295,2	20,9
Inne dochody	2,7	0,3
NIEUSTALONE	48,3	5,0
w odsetkach (struktura pionowa)		
OGÓŁEM	100,0	100,0
Praca najemna	47,8	59,5
Praca na rachunek własny	13,9	14,3
Niezarobkowe źródło	36,6	24,2
Inne dochody	0,2	0,3
Nieustalone	1,5	1,7

Wśród ludności napływowej największą grupę stanowią osoby utrzymujące się z dochodów z pracy – 73,8%. Wśród tej grupy 56,5% osób posiadało własne źródło utrzymania. Dla ogółu mieszkańców województwa małopolskiego wskaźnik ten wyniósł 31,9%. Wyższy odsetek wśród ludności napływowej wiąże się z wiekiem migrantów, wśród których 67,8% była w wieku mobilnym (dla Małopolski – 40,4%).

Z niezarobkowego źródła utrzymywało się 24,2% ogółu migrantów. W tej grupie osób własne źródło utrzymania posiadało 70,8%.

**Ludność przybyła w latach 1989-2002 z innego miejsca
w kraju według źródła utrzymania**

Ludność pracująca

W Małopolsce wśród migrantów w wieku 15 lat i więcej 42,9% stanowi ludność pracująca. Ludność napływowa, która za swoje miejsce zamieszkania wybrała miasto charakteryzuje się większym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym mobilnym – 71,7% (bez względu na płeć) w porównaniu do migrantów mieszkających na wsi (63,6%).

Analizując strukturę pracujących według rodzaju działalności zakładu pracy obserwujemy, że najczęściej migrantów pracuje w sekcji: przetwórstwo przemysłowe – 18,5% oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego – 15,7%. Tendencja ta jest podobna dla ludności ogółem województwa małopolskiego oraz Polski.

Tabl.6. Ludność pracująca (w wieku 15 lat i więcej) według okresu zamieszkania oraz rodzaju działalności zakładu pracy

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU PRACY (SEKCJE PKD)	Ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002	Ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002
	w tysiącach		w odsetkach	
OGÓLEM	1097,7	126,6	100,0	100,0
w tym:				
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	188,6	10,7	17,2	8,4
Rybołówstwo i rybactwo	0,2	0,0	0,0	0,0
Górnictwo i kopalnictwo	19,8	2,8	1,8	2,2
Przetwórstwo przemysłowe	199,8	23,4	18,2	18,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	15,4	1,7	1,4	1,3

Tabl.6. Ludność pracująca (w wieku 15 lat i więcej) według okresu zamieszkania oraz rodzaju działalności zakładu pracy (dok.)

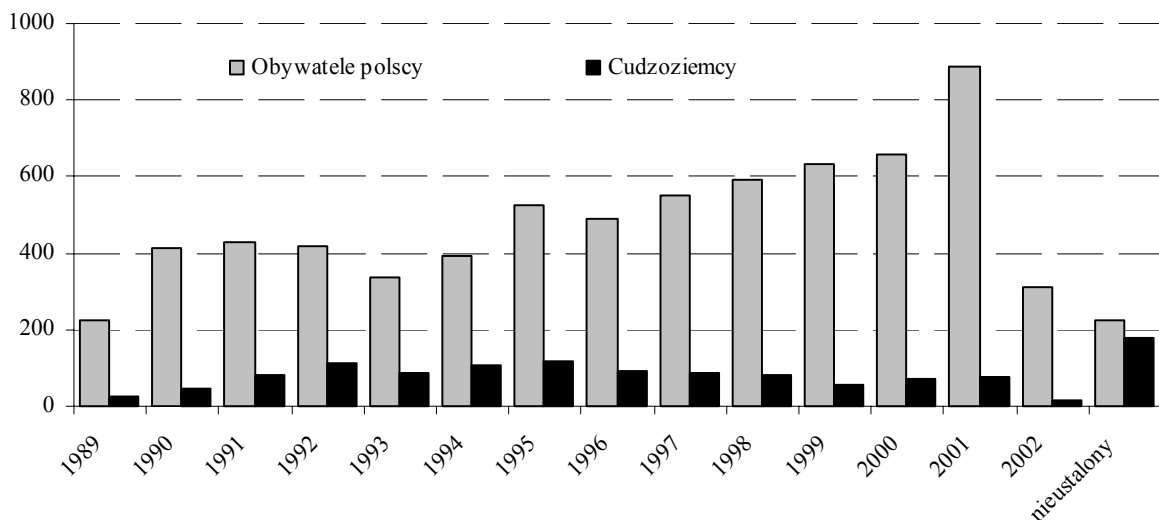
RODZAJ DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU PRACY (SEKCJE PKD)	Ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002	Ogółem	Ludność przybyła w latach 1989-2002
	w tysiącach		w odsetkach	
OGÓLEM (dok.)				
w tym (dok.):				
Budownictwo	79,6	9,6	7,2	7,6
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	161,1	19,8	14,7	15,7
Hotele i restauracje	27,9	3,6	2,5	2,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	64,5	7,4	5,9	5,8
Pośrednictwo finansowe	20,4	2,9	1,9	2,3
Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	54,0	7,4	4,9	5,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	61,5	9,0	5,6	7,1
Edukacja	82,6	10,8	7,5	8,5
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	78,5	10,8	7,1	8,5
Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	39,4	6,2	3,6	4,9
Nieustalony	3,4	0,4	0,3	0,3

LUDNOŚĆ PRZYBYŁA W LATACH 1989-2002 Z ZAGRANICY

W latach 1989-2002 do Małopolski przybyło z zagranicy 8209 osób. Osoby te stanowią 0,3% migrantów z tego okresu. Wielkość ta obejmuje zarówno osoby, które kiedyś mieszkały w naszym województwie i wyjechały za granicę na co najmniej rok lub więcej i powróciły oraz imigrantów, tj. osoby, których miejscem zamieszkania był inny kraj, a w latach 1989 - 2002 otrzymały prawo stałego pobytu (osiedlenia się) w Polsce.

W okresie 14 lat dzielącym spisy ludności nasilenie przyjazdów do Małopolski z zagranicy było zróżnicowane w poszczególnych latach. W 1989 roku do naszego województwa przyjechało 3,1% osób. W kolejnych latach przyjazdy nasilały się z niewielkim załamaniem w latach 1993-1994, by w roku 2001 osiągnąć wskaźnik 11,9%. Spośród wszystkich osób przybyłych z zagranicy 56,4% przybyło w latach 1996-2002. W latach 1989-1995 przybyło 40,9% osób, a dla 2,8% rok przybycia do Małopolski nie został ustalony. Tendencje występujące w województwie małopolskim nie odbiegają od krajowych, gdzie również największe nasilenie migracji przypada na okres 1996-2002, a w szczególności na 2001 rok (9%).

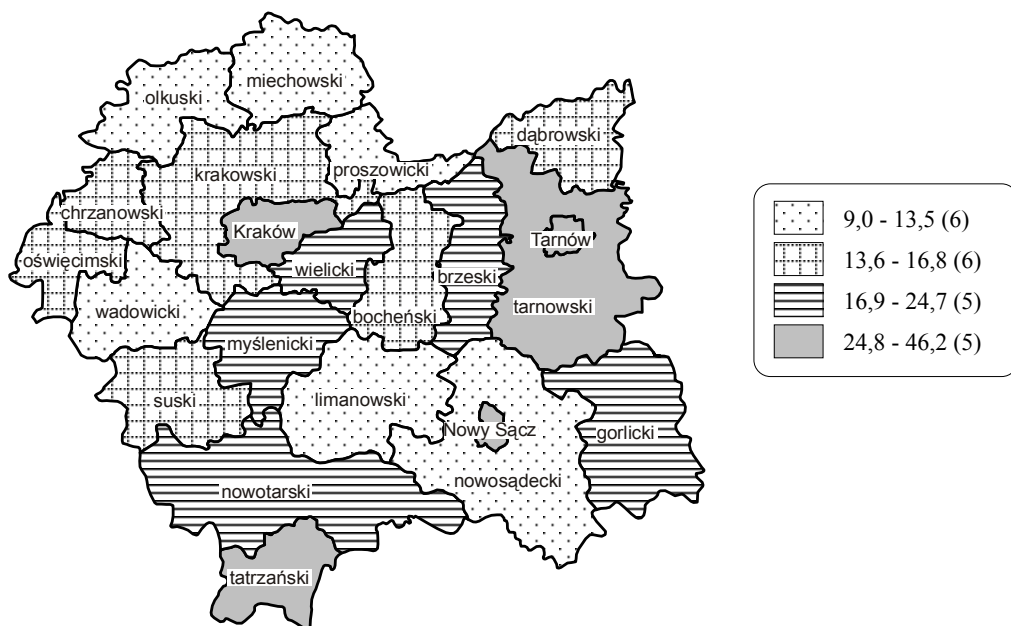
Ludność przybyła w latach 1989-2002 z zagranicy według roku przybycia i obywatelstwa

Wśród województw, do których przybyło (lub powróciło) z zagranicy najwięcej osób województwo małopolskie zajmuje 3 miejsce (9,6% całej ludności przybytej) po mazowieckim (19,2%) i śląskim (11,8%).

W województwie małopolskim najwięcej osób przybyło w latach 1989-2002 z zagranicy do Krakowa, tj. 41,3%. Przeważają osoby, których poprzednim miejscem zamieszkania były kraje europejskie (60,9%). Do powiatów legitymujących się ponad 5-cio procentowym udziałem w ludności przybytej z zagranicy do Małopolski należą miasto Tarnów (6,7%) i powiat tarnowski (5,5%). W obu tych powiatach przeważają osoby, których poprzednim miejscem zamieszkania były kraje Ameryki Północnej i Środkowej.

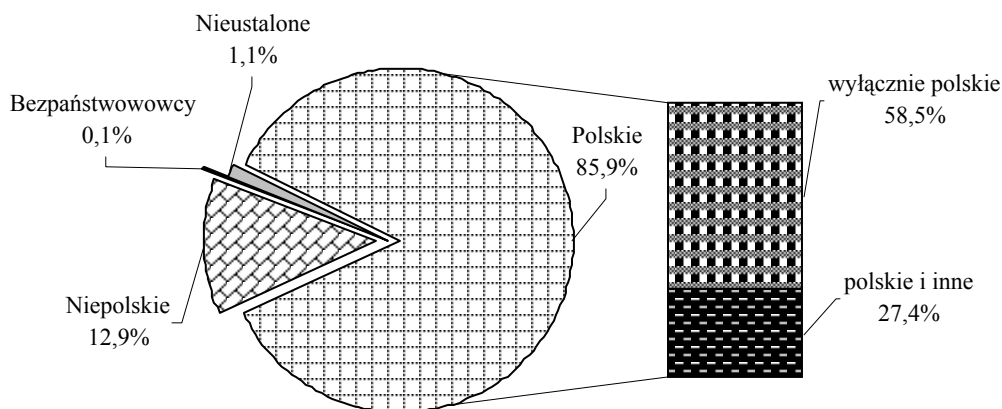
Ludność przybyła w latach 1989-2002 z zagranicy według powiatów na 10 tys. mieszkańców

Jeżeli w analizie za punkt odniesienia przyjmujemy ogólną liczbę ludności, to średnio – na 10 tys. ludności w Małopolsce przypada 25,4 osób (22,4 osoby w Polsce) przybyłych z zagranicy. Wśród powiatów naszego województwa najwyższy wskaźnik ludności przybytej z zagranicy na 10 tys. wystąpił w Tarnowie (46,2 osób), Krakowie (44,7 osób) i w powiecie tatrzańskim (41 osób). Najmniejszy wskaźnik ludności przybytej na 10 tys. odnotowano w powiecie miechowskim (9 osób), olkuskim (10,3 osób) i wadowickim (10,4 osób).

Wyniki spisu ludności z 2002 roku wykazały, że wśród imigrantów przybywających do województwa małopolskiego zdecydowana większość, bo ponad 7 tys. osób (85,9%) posiadała obywatelstwo polskie, w tym 58,5% wyłącznie polskie, a 27,4% polskie i inne, co oznacza Polaków „powracających” do kraju po latach emigracji. Około 13% osób przybyłych z zagranicy to cudzoziemcy. W latach 1989-2002 osiedliło się ich w Małopolsce (otrzymało zezwolenie na pobyt stały) 1,1 tys. Największy napływ cudzoziemców do Małopolski wystąpił w latach 1992-1995 i stanowił około 20% wszystkich osób przybyłych z zagranicy w ciągu tego okresu. Dla 1,1% osób przybyłych do naszego województwa z zagranicy obywatelstwo nie zostało ustalone.

Ludność przybyła w latach 1989-2002 z zagranicy według obywatelstwa

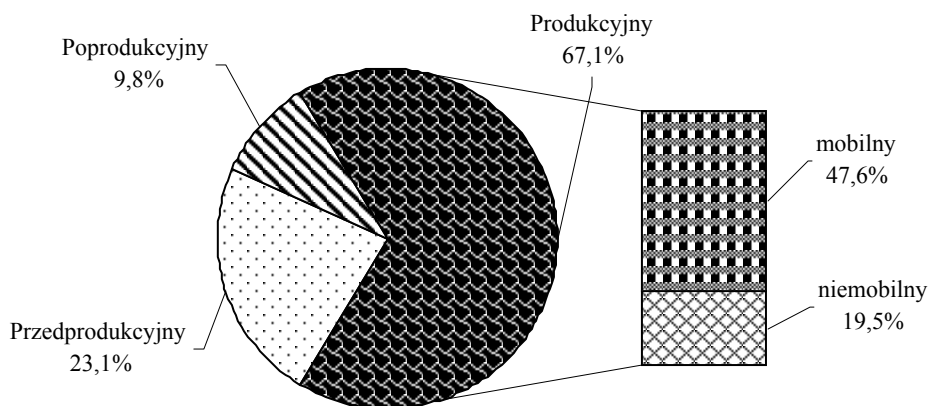
Wśród osób przybyłych na stałe do Małopolski najczęściej wymienianym krajem poprzedniego pobytu były Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (2,1 tys. osób, tj. 26%), Niemcy (1,1 tys. osób, tj. 13,3%), Włochy (odpowiednio 0,6 tys.; 6,7%), Austria (0,5 tys.; 6,3%), Kanada (0,5 tys.; 5,5%) i Ukraina (0,4 tys.; 5,1%). W skali całego kraju najczęściej wymienianym krajem poprzedniego pobytu były Niemcy (27,1%), Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (14,2%), Ukraina (6,4%) i Włochy (4,6%).

Bardzo podobny układ wystąpił w województwie małopolskim w przypadku powracających do kraju Polaków. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej były krajem poprzedniego zamieszkania dla 29,3% z nich (2,1 tys. osób, w tym z podwójnym obywatelstwem – 0,8 tys.), Niemcy dla 14,8% Polaków (1,0 tys. osób, w tym z podwójnym obywatelstwem – 0,2 tys. osób), Włochy dla 7,2% (0,5 tys. osób), Austria dla 6,7% (0,5 tys. osób) oraz Kanada dla 6,2% (0,4 tys. osób).

Zupełnie inne wskazania krajów wystąpiły w przypadku osiedlonych w Małopolsce cudzoziemców. Najliczniej przybyli oni, podobnie jak w Polsce, ze wschodu tj. z Ukrainy (0,3 tys., 25,1% cudzoziemców) oraz z Rosji (0,2 tys., 14,6%). Trzecim, najczęściej wymienianym przez cudzoziemców krajem poprzedniego zamieszkania były Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Przybyło stamtąd do naszego województwa 0,1 tys. osób, co stanowi 4,7% osiedlonych cudzoziemców.

Tylko co 5-ta osoba przybyła z zagranicy ukończyła 50-ty rok życia.

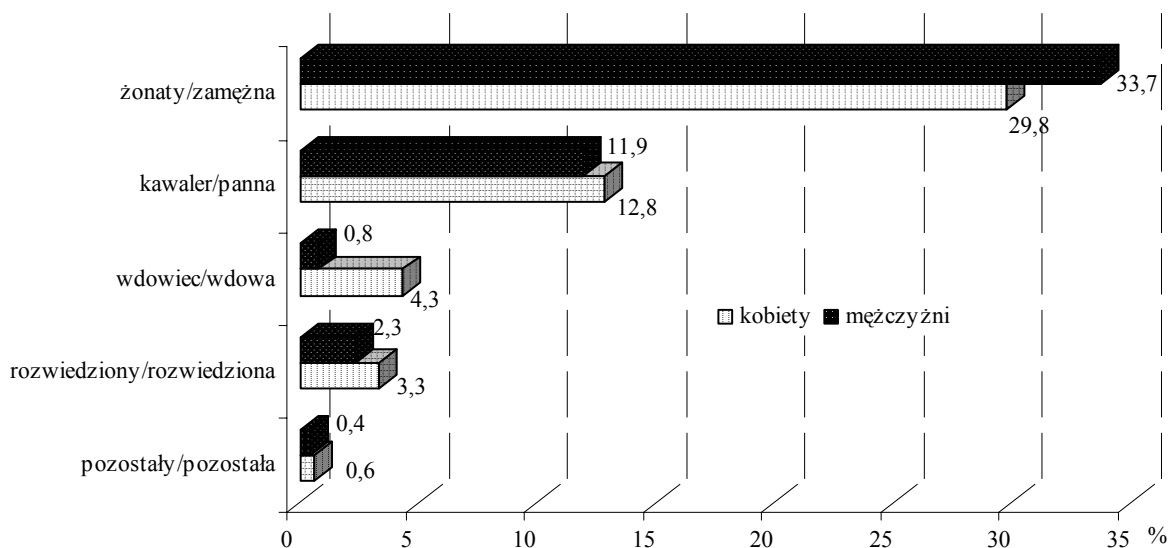
Ludność przybyła w latach 1989-2002 z zagranicy według wieku

Wśród osób przybyłych do województwa małopolskiego w okresie ostatnich 14 lat 70,6% ludności osiedliła się w miastach, a tylko 29,4% zamieszkała na wsi. Z ogólnej liczby ludności przybyłej 50,2% to kobiety, a 49,8% mężczyźni. Należy podkreślić, że 84,6% kobiet przybyłych posiada obywatelstwo polskie. Około 2,9 tys. kobiet przybyłych do Małopolski zamieszkało w mieście, 1,2 tys. kobiet przybyło na wieś. Wysoki odsetek kobiet (25,9%) przybył ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Niemiec (10,9%), Włoch (7,7%) i z Ukrainy (6,6%). Dla 26,1% mężczyzn poprzednim miejscem zamieszkania były Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, a 15,6% przybyło z Niemiec. 87,2% mężczyzn przybyłych do naszego województwa to obywatele polscy.

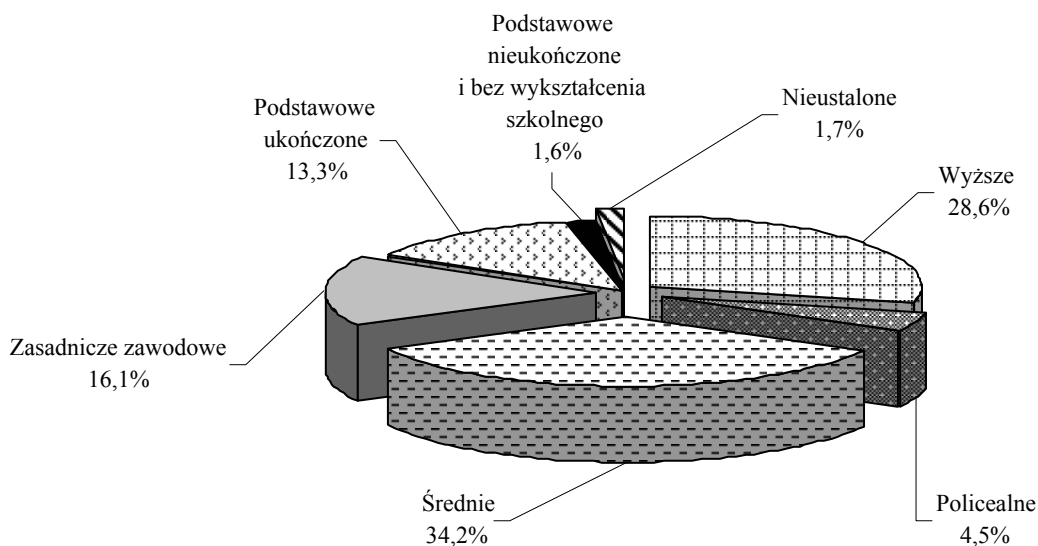
Struktura wieku ludności przybyłej do Małopolski z zagranicy w okresie 1989-2002 ma bezpośredni wpływ na stan cywilny. Spośród przybyłych osób w wieku 15 lat i więcej 63,4% to żonaci i zamężne, 24,8% to kawalerowie i panny. Zróżnicowanie według płci jest nieznaczne z wyjątkiem osób owdowiałych (ok. 5,1% wszystkich przybyłych), w przypadku których kobiet było 5 razy więcej niż owdowiałych mężczyzn. Prawie drugie tyle było kobiet rozwiedzionych niż mężczyzn.

Ludność przybyła w latach 1989-2002 z zagranicy według stanu cywilnego prawnego

W województwie małopolskim, podobnie jak w Polsce, zaobserwowano wysoki poziom wykształcenia wśród osób przybyłych z zagranicy. Na ponad 6 tys. osób przybyłych w wieku 13 lat i więcej 67,3% to ludzie z wykształceniem co najmniej średnim, w tym 28,6% to osoby z wyższym wykształceniem. 16,1% przybyłych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe.

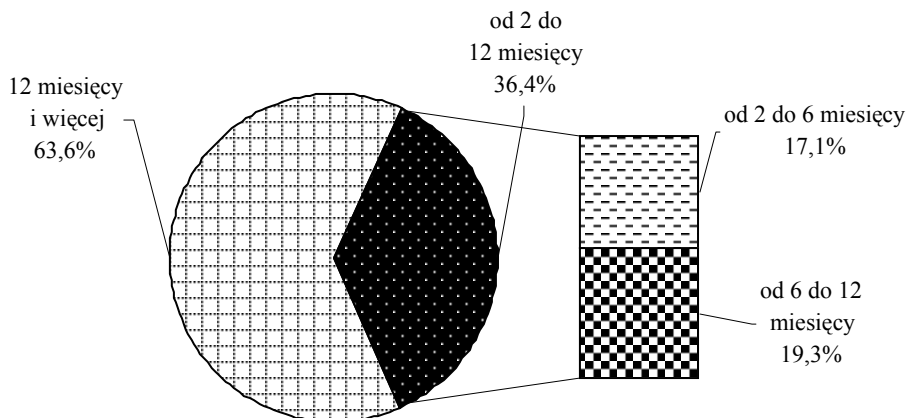
Ludność przybyła w latach 1989-2002 z zagranicy według poziomu wykształcenia

IMIGRANCY PRZEBYWAJĄCY CZASOWO

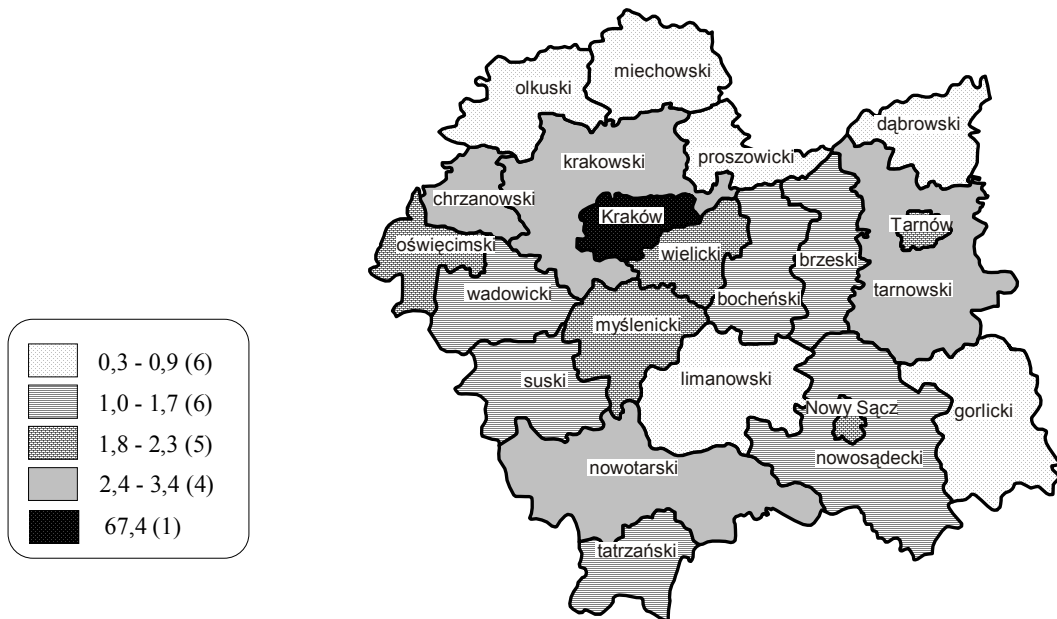
Województwo małopolskie plasuje się na drugim miejscu (po województwie mazowieckim) pod względem ilości spisanych osób mieszkających na stałe za granicą, a przebywających w Polsce czasowo – powyżej 2 miesięcy. W NSP 2002 spisano 3,0 tys. imigrantów, w tym 1,1 tys. to imigranci krótkookresowi – przebywający w Małopolsce od 2 do 12 miesięcy, natomiast 1,9 tys. to imigranci długookresowi – przebywający 12 miesięcy lub dłużej.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według okresu przebywania

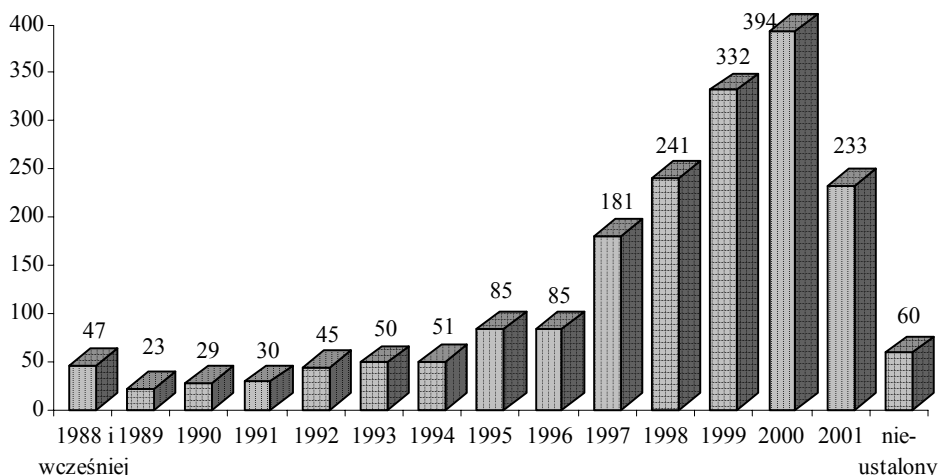
Najwięcej imigrantów przebywało w miastach województwa małopolskiego (82% ogółu spisanych w Małopolsce). Prawie 71% osób przybyłych z zagranicy przebywających czasowo osiedliło się w mieście Krakowie i powiecie krakowskim, a najmniej w powiatach: proszowickim – 0,3%, miechowskim – 0,5% ogółu spisanych.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według powiatu przebywania (w odsetkach ogólnej liczby imigrantów)

Największą dynamikę napływu imigrantów zanotowano w 1997 roku. W porównaniu z 1996 rokiem ilość ich wzrosła o 113%. W momencie spisu tylko 0,4 tys. imigrantów przebywało w Małopolsce ponad 5 lat, natomiast 1,4 tys. osób deklarowało co najwyżej 5-cio letni pobyt w naszym województwie.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 12 miesięcy według roku przybycia

Uważa się, że ilość imigrantów przebywających czasowo w województwie małopolskim jak i całej Polsce jest większa niż wykazał spis. Przypuszcza się, że nie udało się spisać większości imigrantów przebywających nielegalnie, posiadających nieuregulowany status pobytu. Również nie została spisana – z różnych powodów – pewna część spośród imigrantów mających zezwolenie na pobyt czasowy.

Imigranci przybyli z zagranicy, przebywający w województwie małopolskim czasowo, nie są włączeni do stanów ludności, natomiast część z nich – przebywający 12 miesięcy lub dłużej – wchodzi w skład ludności rezydującej.

Kraj poprzedniego zamieszkania

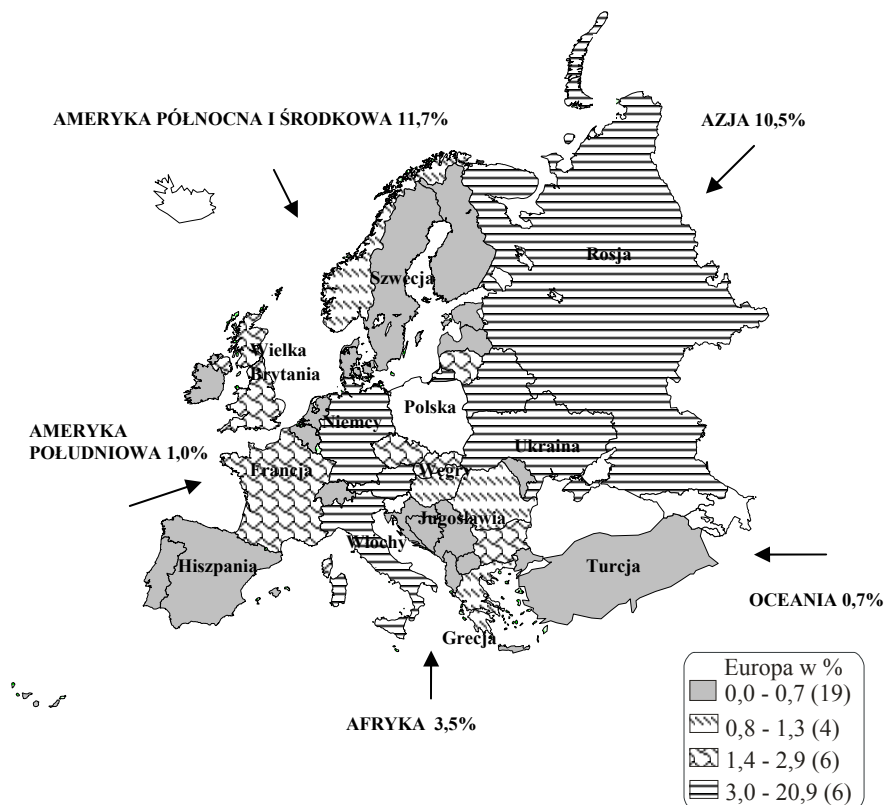
Najliczniejszą grupę imigrantów przebywających czasowo w naszym województwie stanowią, podobnie jak w Polsce, mieszkańcy Europy – około 2,0 tys. osób, co stanowi 65,9% ogółu (w kraju 70,8%). Następnymi kontynentami, z których licznie przybywali do Małopolski imigranci są Ameryka Północna i Środkowa – 11,7% oraz Azja – 10,5% ogółu. Najmniej licznie reprezentowane są: Afryka (3,5%), Ameryka Południowa (1,0%) i Oceania (0,7%).

Spośród krajów Europy najwięcej osób przybyło z Ukrainy (0,6 tys.), a następnie z Niemiec (0,2 tys.). Przybysze z Ukrainy byli także największą grupą osób, które przyjechały do Polski (20,9% ogółu imigrantów). Mieszkańcy krajów byłego Związku Radzieckiego stanowili 47,2% wszystkich imigrantów przybyłych z Europy. Dla osób przybyłych z krajów Unii Europejskiej odsetek ten wynosi 34,70%.

Ameryka Północna i Środkowa najliczniej reprezentowana była przez imigrantów przybyłych z Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (0,3 tys.) i Kanady, co stanowiło odpowiednio 78,4% i 19,0% wszystkich osób przybyłych z tego kontynentu.

Dokładnie 0,2 tys. osób przyjechało do Polski z Armenii, Kazachstanu, Japonii oraz Wietnamu. Pozostałe 0,1 tys. to imigranci z pozostałych krajów Azji.

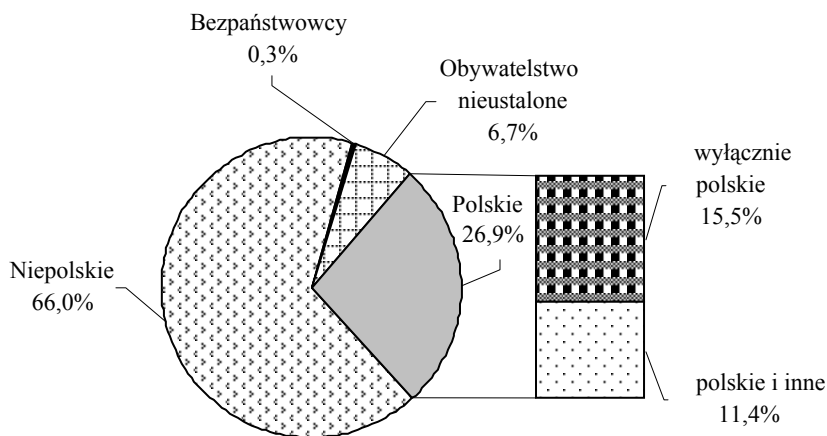
Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania

Obywatelstwo i kraj urodzenia imigrantów

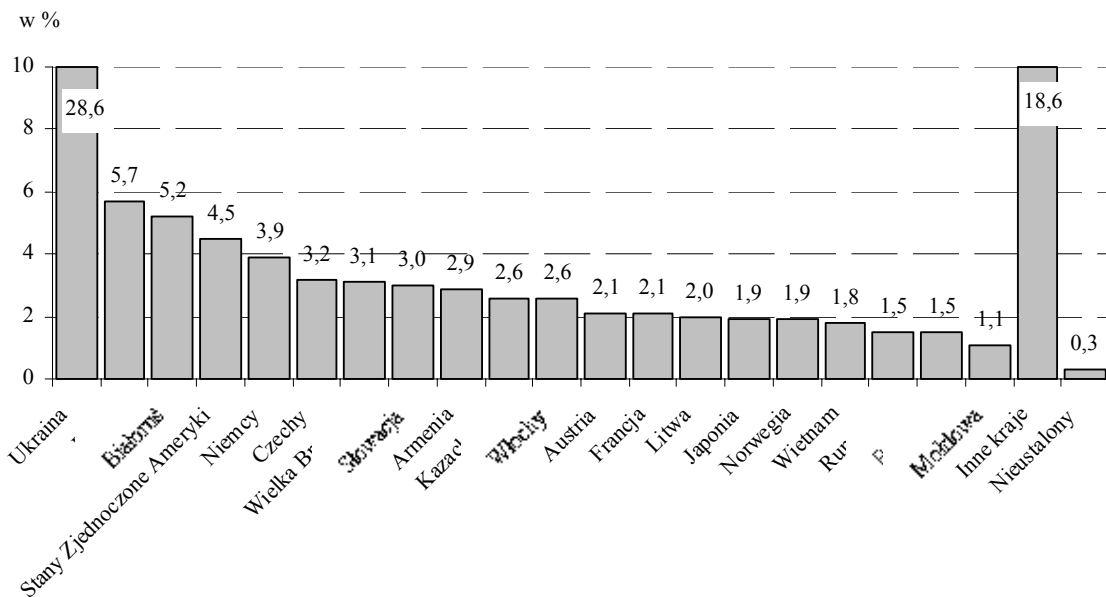
Obywatelstwo u imigrantów zostało ustalone u 2,8 tys. osób. W Małopolsce przebywają czasowo obywatele 95 państw. Polacy mieszkający na stałe poza granicami naszego kraju stanowili 29,0% ogółu imigrantów z ustalonym obywatelstwem, czyli 0,8 tys. Polaków przyjechało do naszego województwa na pewien czas. Ponad połowa z nich legitymowała się wyłącznie polskim obywatelstwem, reszta posiadała podwójne obywatelstwo – polskie i inne (przede wszystkim amerykańskie, niemieckie i kanadyjskie).

Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według obywatelstwa

Prawie 3/4 imigrantów przebywających czasowo w Małopolsce to cudzoziemcy (osoby nie posiadające obywatelstwa polskiego). Wśród nich obywatelstwo ukraińskie deklarowała co czwarta osoba. Na następnych miejscach pod względem liczebności znajdowali się Rosjanie, Białorusini, Amerykanie, Niemcy (po około 0,1 tys. osób).

Imigranci z obywatelstwem niepolskim przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według kraju obywatelstwa

Spośród 71,3% imigrantów przebywających w Polsce czasowo i urodzonych za granicą prawie 0,6 tys. urodziło się na Ukrainie. Natomiast po 0,1 tys. osób urodziło się w Rosji, Stanach Zjednoczonych, Białorusi.

Tabl.7. Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według miejsca urodzenia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Imigranci przebywający czasowo								
	powyżej 2 miesięcy			od 2 do 12 miesięcy			powyżej 12 miesięcy		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
w tysiącach									
OGÓŁEM	3,0	1,5	1,5	1,1	0,5	0,5	1,9	1,0	0,9
Urodzeni w Polsce ..	0,7	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,4	0,2	0,2
Urodzeni za granicą	2,1	1,1	1,1	0,7	0,3	0,3	1,4	0,7	0,7
Nieustalone miejsce urodzenia	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
w odsetkach (struktura pionowa)									
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Urodzeni w Polsce ..	22,1	22,3	22,0	24,4	23,0	25,7	20,8	21,8	19,8
Urodzeni za granicą	71,3	70,3	72,4	61,9	61,6	62,3	76,7	75,2	78,1
Nieustalone miejsce urodzenia	6,6	7,4	5,7	13,7	15,4	12,0	2,5	2,9	2,0

Przyczyny imigracji

Naukę, pracę, sprawy rodzinne, leczenie i rehabilitację, warunki mieszkaniowe, uchodźstwo oraz inną przyczynę przybycia do Polski mogli wskazać (jedną – najważniejszą) imigranci przebywający czasowo.

W celu podjęcia studiów, nauki, podniesienia swoich kwalifikacji przyjechało do naszego województwa nieco ponad 1,0 tys. osób. Następną przyczyną imigracji były sprawy rodzinne (zawarcie małżeństwa, łączenie rodzin itp.). Wskazało ją 28,4% (0,8 tys.) ogółu przybyłych do Małopolski. Przyczynę tę podało więcej imigrantów długookresowych (0,6 tys.) niż krótkookresowych (0,2 tys.). Prawie co szоста osoba imigrowała w celu podjęcia pracy w województwie małopolskim. Tę przyczynę wskazało 0,4 tys. imigrantów długookresowych i 0,1 tys. imigrantów krótkookresowych.

Tabl.8. Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według przyczyn imigracji i wybranych krajów poprzedniego zamieszkania

KRAJ POPRZEDNIEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem	Przyczyny imigracji			
		nauka, studia	praca	sprawy rodzinne	pozostałe i nieustalone
		w odsetkach ogółem (struktura pozioma)			
OGÓŁEM	2966	34,0	17,2	28,4	20,5
w tym:					
Ukraina	621	37,5	14,5	31,7	16,3
Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	272	18,8	16,9	42,6	21,7

Tabl.8. Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według przyczyn imigracji i wybranych krajów poprzedniego zamieszkania (dok.)

KRAJ POPRZEDNIEGO ZAMIESZKANIA	Ogółem	Przyczyny imigracji			
		nauka, studia	praca	sprawy rodzinne	pozostałe i nieustalone
		w odsetkach ogółem (struktura pozioma)			
OGÓLEM (dok.)					
w tym (dok.):					
Niemcy	206	18,9	24,8	33,0	23,3
Rosja	117	30,8	10,3	45,3	13,7
Austria	109	3,7	33,0	43,1	20,2
Białoruś	102	70,6	4,9	6,9	17,6
Włochy	100	11,0	35,0	27,0	27,0
Wielka Brytania	86	12,8	34,9	37,2	15,1
Czechy	74	73,0	4,1	20,3	2,7
Armenia	66	6,1	33,3	24,2	36,4
Kanada	66	30,3	4,5	22,7	42,4
Słowacja	65	40,0	16,9	29,2	13,8
Kazachstan	59	74,6	1,7	13,6	10,2
Francja	58	15,5	44,8	32,8	6,9
Litwa	45	82,2	2,2	13,3	2,2
Japonia	39	10,3	46,2	43,6	0,0
Wietnam	36	16,7	47,2	19,4	16,7

Dane z powyższej tabeli informują, że mieszkańcy Litwy, Kazachstanu, Czech, Białorusi przyjechali do naszego województwa głównie w celu podjęcia nauki. Podjęcie pracy jako przyczynę imigracji najczęściej wskazywały osoby przybyłe z Wietnamu, Francji i Włoch. Imigranci z Rosji, Austrii, Stanów Zjednoczonych przybyli głównie z powodu spraw rodzinnych. Dla większości osób przybyłych z Japonii głównym celem imigracji było podjęcie pracy i sprawy rodzinne.

Cechy demograficzno – społeczne imigrantów

Płeć i wiek

W Małopolsce wśród imigrantów przybywających ponad 2 miesiące mężczyźni stanowili 50,7% ogółu (1462 osoby to kobiety). Można stwierdzić, że w województwie małopolskim wśród osób przybyłych z zagranicy występowała równowaga płci. Jednak ilość mężczyzn i kobiet różnie kształtowała się w poszczególnych powiatach województwa. Procentową przewagę kobiet nad mężczyznami zanotowały powiaty: gorlicki (64%), miechowski (62,5%), tarnowski i nowosądecki (po około 60%) oraz nowotarski, suski, bocheński, chrzanowski, brzeski, oświęcimski (po ponad 50%). Natomiast przewaga mężczyzn wystąpiła w powiatach: wadowickim (80%), myślenickim (67,9%),

m. Tarnów (62,3%), m. Kraków, m. Nowy Sącz, proszowickim, olkuskim oraz tatrzańskim (od 50,5% do 57,4% mężczyzn w każdym powiecie). Idealna równowaga płci panowała w powiatach dąbrowskim, krakowskim, limanowskim i wielickim.

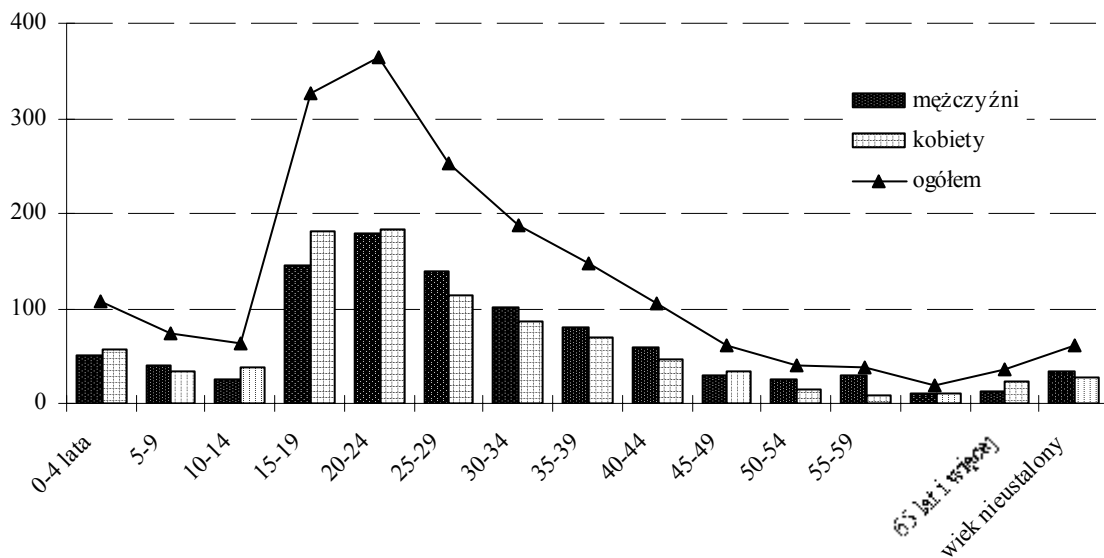
Kobiety (52,7%) stanowiły większość wśród imigrantów, którzy wybrali gminy wiejskie Małopolski na miejsce swojego czasowego przebywania.

Liczebną przewagę mężczyzn nad kobietami odnotowano w przypadku większości krajów poprzedniego zamieszkania, ale np. z Rosji i Litwy imigrowało prawie 3 razy więcej kobiet niż mężczyzn. Kobiety również przeważały wśród przybyłych z Ukrainy, Białorusi, Łotwy, Estonii, Armenii, Kazachstanu.

W momencie spisu 70,2% imigrantów osiągnęło wiek produkcyjny mobilny, czyli 2,0 tys. osób nie ukończyło 45 lat. W tym przedziale wiekowym najwięcej osób było w wieku 20-24 lata (24,2%). Najliczniejsi byli mężczyźni w wieku 30-34 lata, a kobiety w wieku 20-24.

Ocenia się, że zarówno do Małopolski jak i do Polski przyjeżdżają głównie ludzie młodzi. Prawie 63% imigrantów długookresowych w naszym województwie nie przekroczyło 30 roku życia.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 12 miesięcy według wieku w momencie przyjazdu

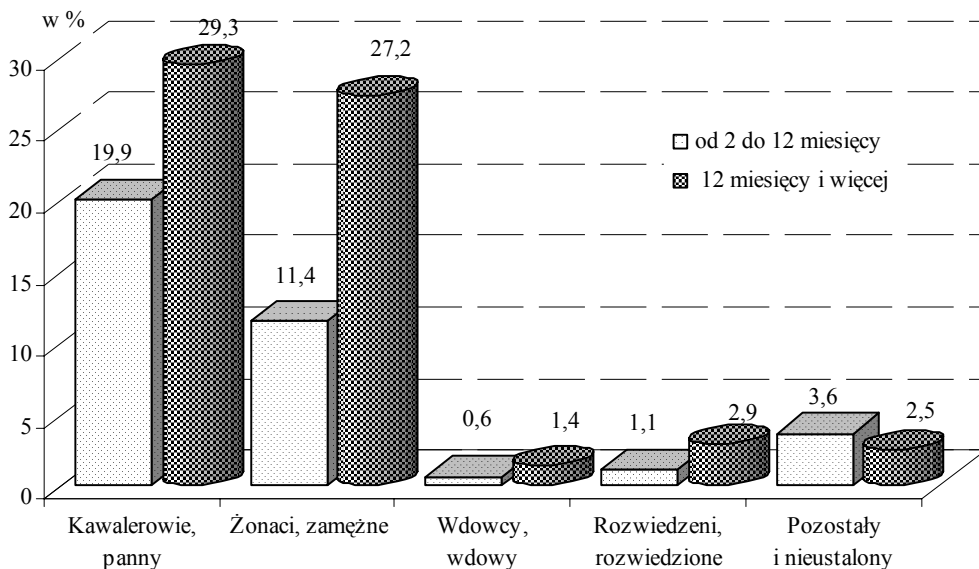

Stan cywilny prawny

Wyniki spisu pokazały, że wśród imigrantów przebywających w Małopolsce największy odsetek stanowili kawalerowie i panny (49,3%), a następnie żonaci i zamężne (38,6%). Ilość kawalerów i panien była wyższa w miastach niż na wsi i wynosiła odpowiednio 1,2 tys. i 0,1 tys.. Natomiast większą przewagę osób żonatych/zamężnych zanotowano wśród imigrantów długookresowych niż krótkookresowych (odpowiednio 43,0% i 31,0%).

Stan cywilny prawny imigrantów przebywających w naszym województwie różni się w znacznym stopniu od stanu cywilnego prawnego imigrantów przebywających na terenie całego kraju. Ponad połowę imigrantów w wieku 15 lat i więcej (ok. 51%) przebywających w Polsce w 2002 r. stanowiły osoby żonate lub zamężne. Średni odsetek kawalerów i panien wśród imigrantów przebywających powyżej 2 miesięcy wyniósł dla Polski ok. 35%.

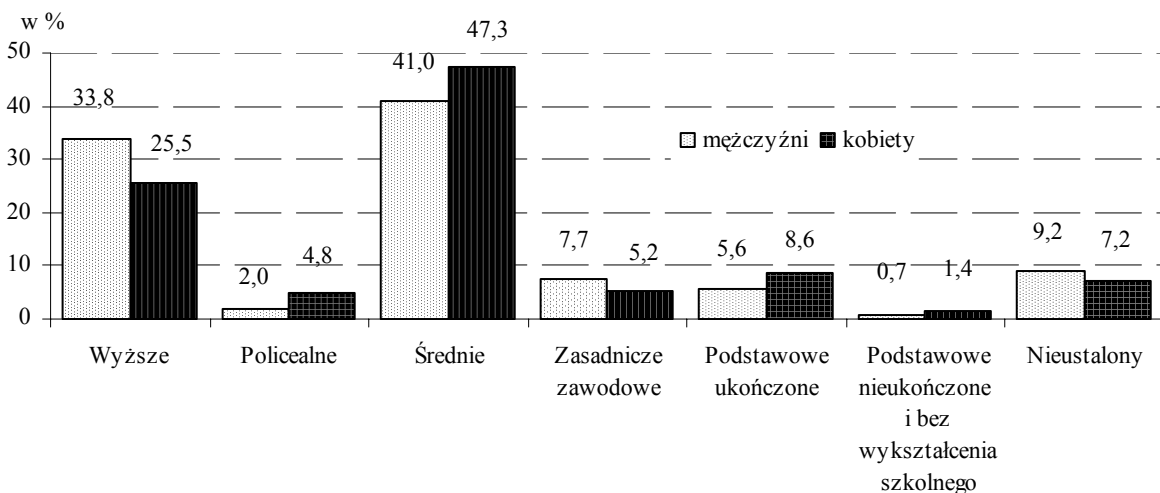
Imigranci w wieku 15 lat i więcej przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według okresu przebywania i stanu cywilnego prawnego

Poziom wykształcenia

Analizując wyniki spisu 2002 można dostrzec, że pod względem wykształcenia lepiej prezentowała się zbiorowość imigrantów niż ludność Małopolski. Ponad 47% przybyłych miało wykształcenia średnie i policealne. Odsetek ten był o 15 punktów procentowych wyższy od analogicznego odsetka wśród ludności województwa małopolskiego. Wśród imigrantów wyższe wykształcenie posiadała co 3-cia osoba, natomiast studia ukończyła co 10-ta osoba zamieszkała w naszym województwie. Odsetek osób z wykształceniem średnim był jeszcze wyższy wśród cudzoziemców i wynosił około 51% w porównaniu z imigrantami z obywatelstwem polskim (37%).

Imigranci w wieku 13 lat i więcej przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według płci i poziomu wykształcenia

Aktywność ekonomiczna

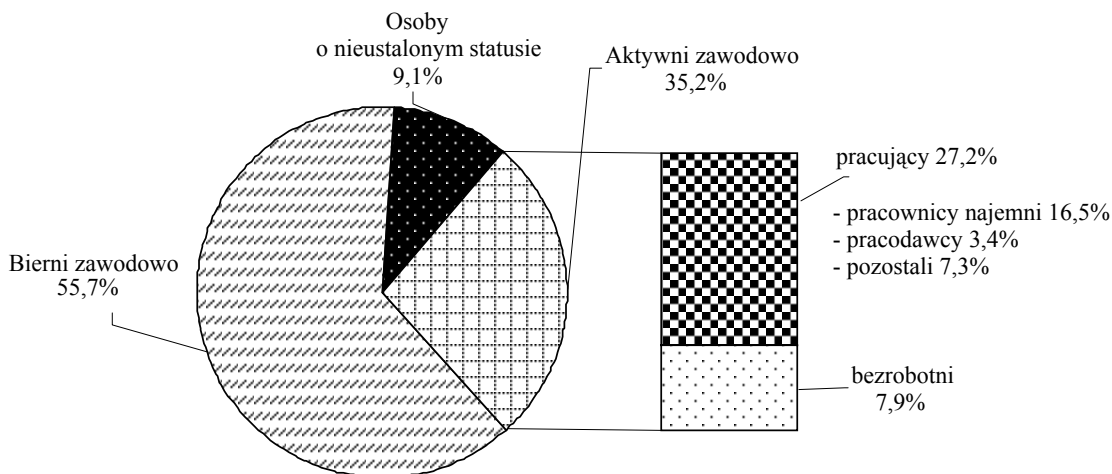
W 2002 roku imigranci aktywni zawodowo liczyli 0,9 tys. osób (35,2%). Pracowało 27,2% osób, a pozostałe (7,9%) poszukiwały pracy i były gotowe do jej podjęcia. Jednak najwięcej imigrantów zaliczono do biernych zawodowo (1,8 tys. osób).

Poziom aktywności ekonomicznej różnorodnie kształtował się między grupami imigrantów krótko i długookresowych. Odsetek pracujących był wyższy wśród imigrantów długookresowych (32,9%), przy czym był zdecydowanie wysoki wśród mężczyzn (44,4%). Z 1,7 tys. imigrantów długookresowych pracowało 0,6 tys. osób, w tym 0,4 tys. to mężczyźni.

Ponad 60% wszystkich pracujących stanowili pracownicy najemni. Osoby tworzące miejsca pracy (pracodawcy) to około 13% ogółu pracujących. Wśród pracujących imigrantów krótkookresowych 63,9% (0,1 tys. osób) stanowili pracownicy najemni, a 8,3% to pracodawcy. Inaczej przedstawiała się sytuacja wśród pracujących imigrantów przebywających 12 miesięcy i dłużej. W tej grupie osób – 59,4% to pracownicy najemni, natomiast pracodawcy stanowili 14%.

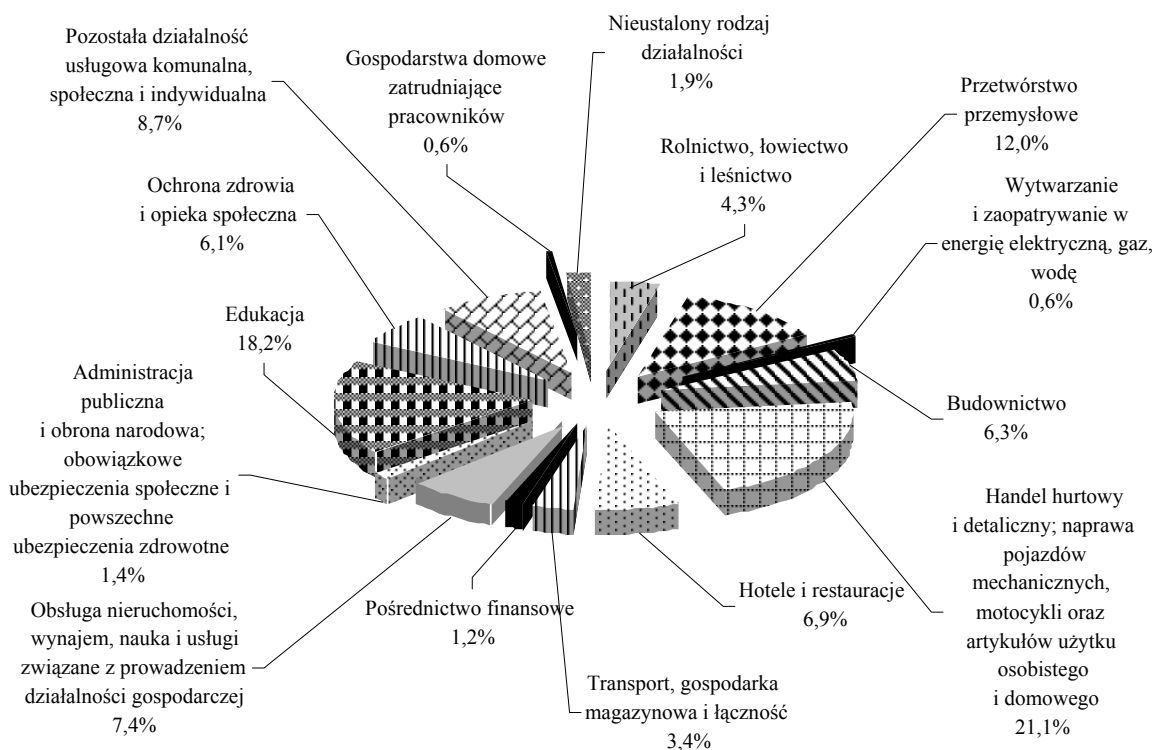
Mężczyźni stanowili prawie 68% pracujących osób przybyłych do Małopolski i to oni ponad czterokrotnie częściej niż kobiety byli pracodawcami.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według statusu na rynku pracy

Analizując strukturę pracujących według rodzaju działalności zakładu głównego miejsca pracy można zauważyć, że najwięcej imigrantów przebywających czasowo w województwie małopolskim było zatrudnionych w sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Pracowało w niej 0,2 tys. osób. Ponad 18% ogółu pracowało w edukacji, przy czym częściej zatrudniane były kobiety (około 25% kobiet zatrudnionych we wszystkich sekcjach). Natomiast w sekcji przetwórstwo przemysłowe, w której zatrudnionych było 12% ogółu imigrantów, częściej pracowali mężczyźni (prawie 15% wszystkich zatrudnionych mężczyzn wśród imigrantów).

Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według rodzaju działalności zakładu głównego miejsca pracy

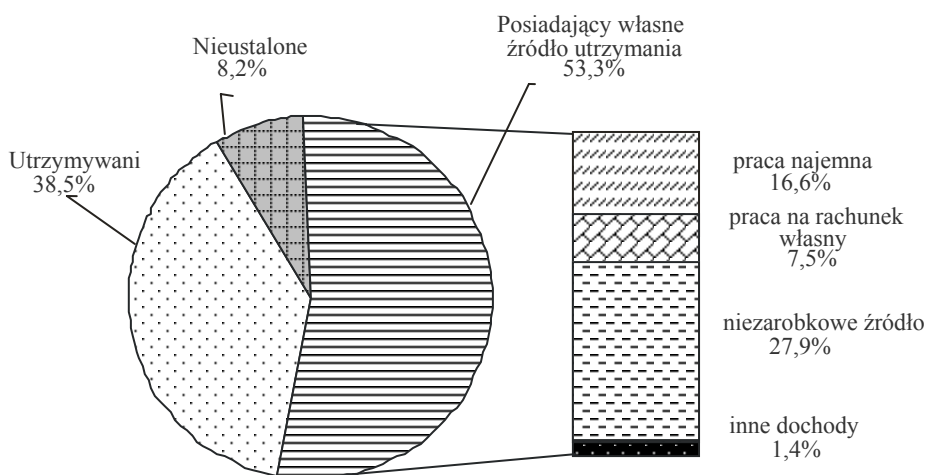

Prawie 40% (0,3 tys.) imigrantów pracowało jako specjaliści. Ponad 0,1 tys. imigrantów zajmowało kierownicze stanowiska. Byli to głównie mężczyźni. Spora grupa osób (15,4%) była zatrudniona jako pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. W tej grupie częściej zatrudniane były kobiety. Natomiast technicy i inny średni personel stanowili 8,7%. Istotny wpływ na wyżej opisaną strukturę według wykonywanego zawodu miał rodzaj wykształcenia.

Źródło utrzymania

Ponad połowa imigrantów przybyłych do Małopolski posiadała własne źródło utrzymania. Wśród nich co trzecia osoba utrzymywała się z pracy najemnej (i była to praca głównie w sektorze prywatnym, poza rolnictwem), a co siódma z pracy na rachunek własny.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy według głównego źródła utrzymania

Prawie 28% ogółu imigrantów posiadało niezarobkowe źródło utrzymania (tj. emeryturę, rentę lub pozostałe źródła niezarobkowe).

Utrzymywani przez osoby z gospodarstwa domowego stanowili 38,5% (1,1 tys.) ogółu imigrantów, przy czym znacznie częściej byli utrzymywani przez inne osoby z gospodarstwa domowego, niż przez osoby spoza tego gospodarstwa. Na utrzymaniu pozostawała mniej niż połowa kobiet i 1/3 mężczyzn.

Gospodarstwa domowe z imigrantami długookresowymi

Gospodarstwa domowe w województwie małopolskim, w skład których wchodził imigranci, zostały wyodrębnione w ramach ludności rezydującej, ponieważ (jak już wspomniano) tylko w skład tej kategorii ludności wchodzi imigranci (przebywający 12 miesięcy i więcej).

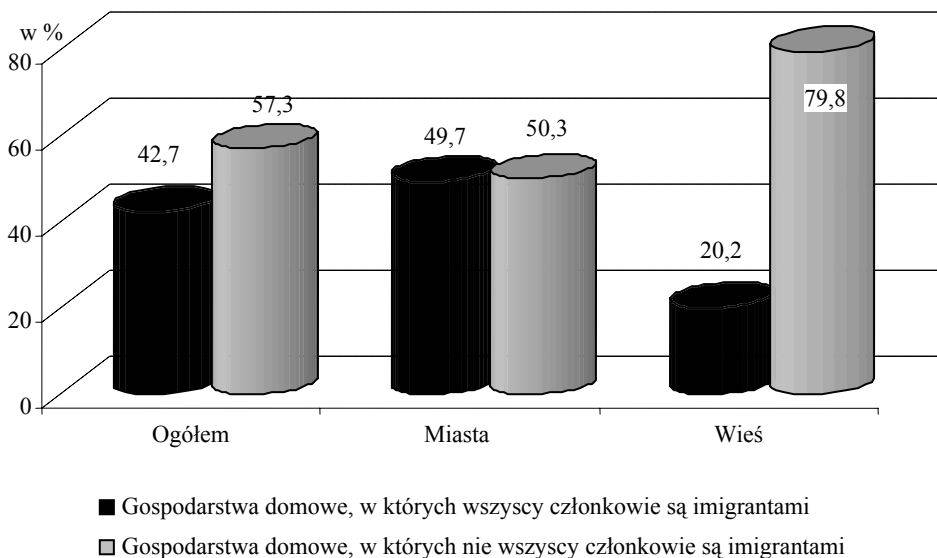
Wyodrębniono ok. 1,0 tys. gospodarstw domowych. Ponad 42% z nich to gospodarstwa, w których wszyscy członkowie to imigranci, pozostałe to gospodarstwa mieszane.

Prawie 70% gospodarstw, w których wszystkie osoby były imigrantami, to gospodarstwa jednoosobowe. Około 15% to gospodarstwa dwuosobowe. Resztę stanowiły gospodarstwa trzy-, cztero-, pięcio - osobowe i liczniejsze.

Pośród gospodarstw mieszanych najliczniejsze były gospodarstwa dwuosobowe (0,2 tys.), w skład których wchodził jeden imigrant. Nieco mniej było gospodarstw trzyosobowych z jednym imigrantem. Pod tym względem inaczej przedstawiała się sytuacja w całej Polsce, gdzie najliczniejsze były gospodarstwa trzyosobowe.

Większość gospodarstw (ponad 3/4 wyodrębniono w miastach. Gospodarstwa mieszane występowały częściej w miastach niż na terenach wiejskich Małopolski, gdzie stanowiły 66,8% wszystkich gospodarstw domowych.

Gospodarstwa ludności rezydującej z imigrantami długookresowymi

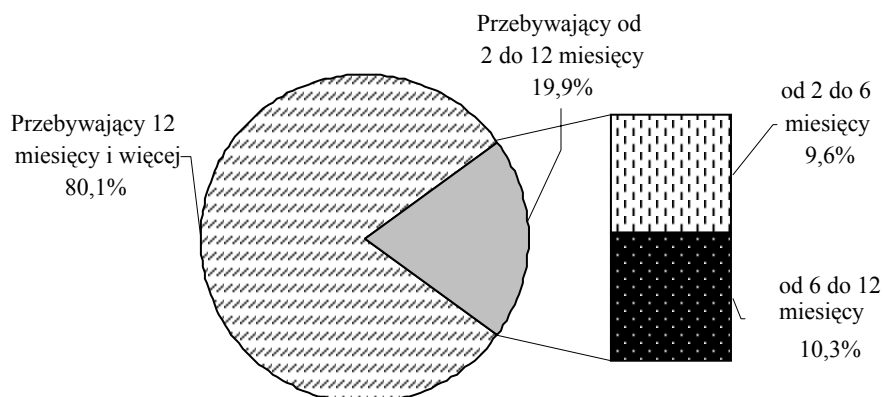

EMIGRANCI PRZEBYWAJĄCY CZASOWO ZA GRANICĄ

Według wyników spisu ludności 2002 r. ponad 80 tys. osób mających stałe miejsce zamieszkania na terenie województwa małopolskiego w momencie spisu przebywało za granicą powyżej 2 miesięcy. Ponad 80% tych osób, tj. ponad 64 tys. przebywało za granicą już 12 miesięcy

i dłużej. Są to tzw. emigranci długookresowi. Osoby przebywające za granicą od 2 do 12 miesięcy zostali określani mianem emigrantów krótkookresowych, których odnotowano niewiele ponad 16 tys. osób. Ta grupa dzieli się na przebywających poza granicami od 2 do 6 miesięcy (7,7%) i od 6 do 12 miesięcy (8,3%).

Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według okresu przebywania

Należy podkreślić, że osoby przebywające czasowo za granicą (nawet przez kilka lat) są włączone do stanu ludności danego województwa. Mimo, że część z tych osób traktuje już kraj obecnego przebywania jako kraj swojego stałego zamieszkania, to jednak dopóki osoby te nie dokonają formalności związanych z wymeldowaniem się z pobytu stałego traktowane są jako ludność faktycznie zamieszkała w województwie.

Analizując liczbę emigrantów w poszczególnych podregionach naszego województwa można zauważyć, że ich liczba była bardzo zbliżona w podregionie nowosądeckim (33,3 tys. osób – 41,5% ogółu emigrantów) oraz w podregionie krakowsko-tarnowskim (odpowiednio 33,2 tys. i 41,3%). Natomiast z miasta Krakowa emigrowało zdecydowanie mniej mieszkańców, bo zaledwie 13,8 tys. (17,2%).

Tabl. 9. Emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 2 miesięcy według podregionów

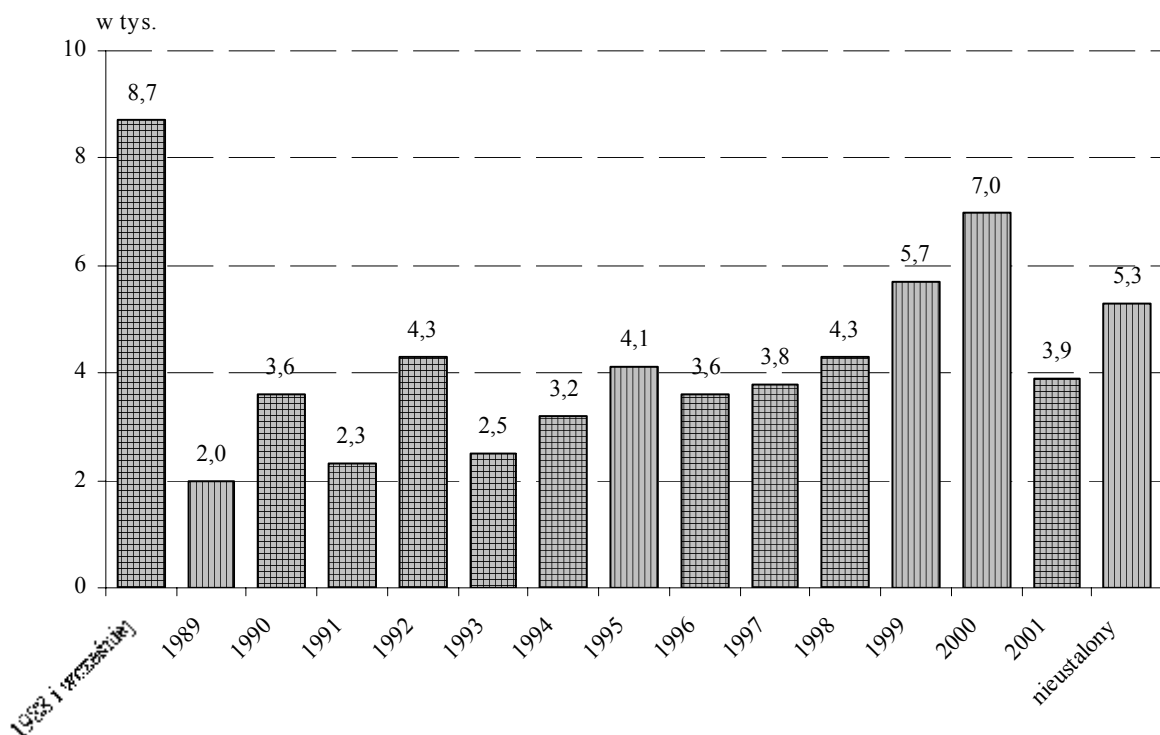
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
w tysiącach									
Województwo	80,3	38,0	42,3	38,2	17,6	20,7	42,1	20,5	21,6
Podregion krakowsko-tarnowski	33,2	16,0	17,0	14,0	6,6	7,4	19,2	9,4	9,8
Podregion nowosądecki ...	33,3	15,8	17,5	10,4	4,7	5,7	22,9	11,1	11,8
Podregion m. Kraków	13,8	6,3	7,5	13,8	6,3	7,5	-	-	-
w odsetkach (struktura pozioma)									
Województwo	100,0	47,4	52,6	47,6	21,9	25,7	52,4	25,5	26,8
Podregion krakowsko-tarnowski	100,0	48,2	51,2	42,2	19,9	22,3	57,7	28,3	29,4
Podregion nowosądecki ...	100,0	47,4	52,6	31,2	14,1	17,1	68,8	33,3	35,5
Podregion m. Kraków	100,0	45,5	54,6	100,0	45,5	54,6	-	-	-

Z podregionu krakowsko-tarnowskiego wyróżniał się powiat m. Tarnów – 5,5 tys. emigrantów, co stanowi 6,9% ogółu emigrantów przebywających za granicą powyżej 2 miesiące. W podregionie nowosądeckim największy odsetek emigrantów w stosunku do ogółu osób przebywających za granicą powyżej 2 miesiące odnotowano w powiecie nowotarskim – 18,3%.

Rozpatrując społeczność emigracyjną pod względem terytorialnym można dostrzec, że częściej wyjeżdżały osoby zamieszkałe na wsi (52,4%).

Biorąc pod uwagę płeć emigrantów przewagę w naszym województwie stanowiły kobiety (52,6%).

Emigranci przebywający w 2002 r. za granicą 12 miesięcy i więcej według roku wyjazdu

Wyniki spisu wykazały, że liczba emigrantów, którzy wyjechali z województwa małopolskiego w 1988 r. lub wcześniej wynosiła 8,7 tys.. Pozostała grupa osób przebywających w 2002 r. za granicą, tj. 50,3 tys. emigrantów, wyjechała w latach późniejszych. Dla 5,3 tys. emigrantów rok wyjazdu nie został ustalony. Nasze województwo plasuje się w kraju na trzecim miejscu pod względem ilości osób przebywających w 2002 r. za granicą. Wyprzedzają nas tylko: województwo śląskie z liczbą emigrantów 124,8 tys. oraz województwo opolskie z liczbą emigrantów 105,2 tys..

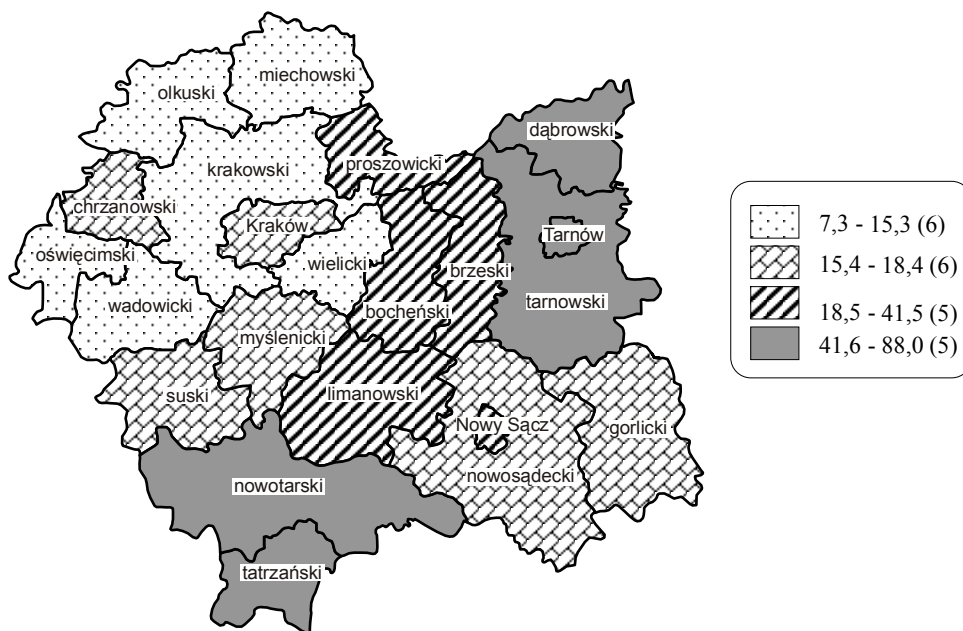
Należy zaznaczyć, że liczba faktycznych wyjazdów za granicę w poszczególnych latach była większa od prezentowanych liczb, dlatego że część osób powróciła już do naszego województwa po pobycie za granicą, zaś inni mogli powrócić i po pewnym czasie ponownie wyjechać za granicę.

Spośród przebywających za granicą w 2002 r. najwięcej osób mieszkało przed wyjazdem w powiecie nowotarskim (ponad 14 tys.) i w mieście Kraków (prawie 14 tys.). Dość duża liczba emigrantów mieszkała w powiecie tarnowskim (ponad 7 tys.). Poziom emigracji z Tarnowa i z powiatu dąbrowskiego kształtował się na podobnym poziomie (ponad 5 tys. osób). Najmniej osób emigrowało z powiatu miechowskiego (niecałe 0,4 tys.) i powiatu proszowickiego (ponad 0,8 tys.).

Biorąc pod uwagę liczbę emigrantów w stosunku do liczby mieszkańców w danym powiecie na pierwszym miejscu należy wymienić powiat dąbrowski, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało około 88 osób przebywających za granicą. Następne miejsca zajmowały powiaty: nowotarski (ok. 82 osoby) i tatrzański (ok. 74 osoby).

Najmniejszy wskaźnik wystąpił w powiecie miechowskim, gdzie przypadało 7 emigrantów na 1000 mieszkańców.

Liczba emigrantów na 1000 mieszkańców w 2002 r.

Kierunki emigracji

Mieszkańcy województwa małopolskiego przebywali czasowo na wszystkich kontynentach. Największym powodzeniem cieszyła się Ameryka Północna i Środkowa. Przebywało tam ponad 40 tys. osób, co stanowiło 50% wszystkich emigrantów z województwa. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej było ponad 36 tys. osób, tj. ponad 45% ogółu emigrantów, a w Kanadzie mieszkało prawie 5% emigrantów.

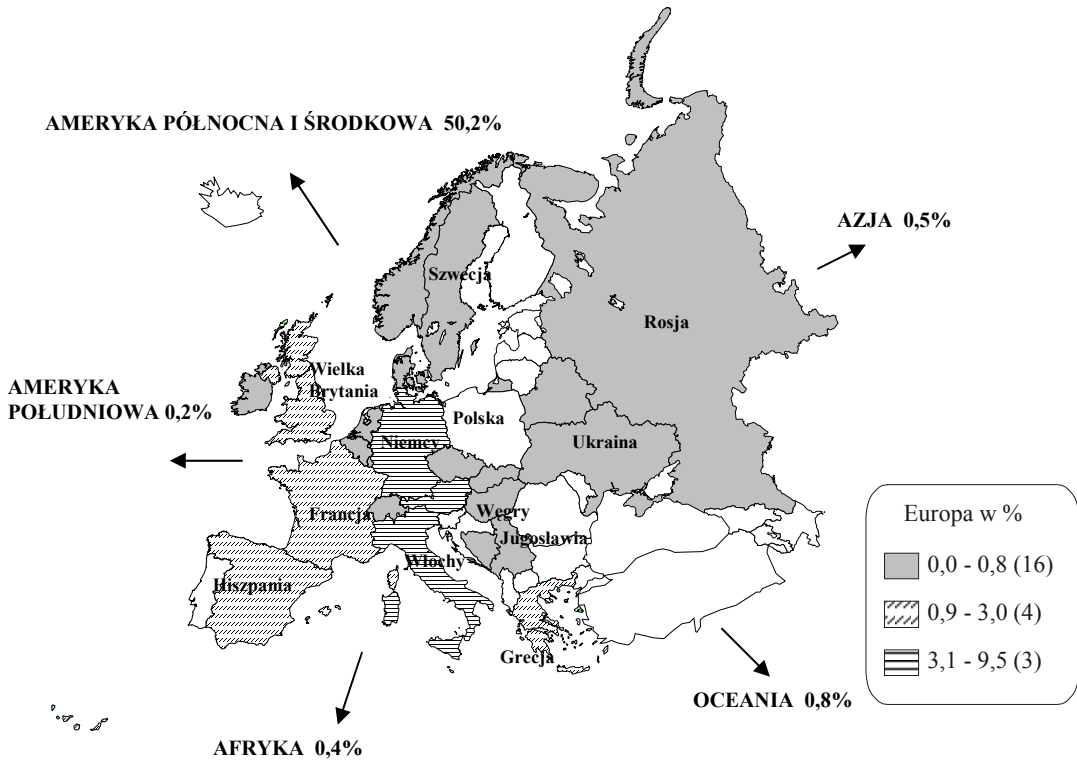
Drugim chętnie wybieranym kontynentem była Europa, gdzie przebywało ponad 27 tys. osób, z czego prawie 95% w krajach Unii Europejskiej. Zdecydowanie najczęściej wybieranym krajem europejskim były Niemcy – ponad 7 tys. osób, co stanowiło ponad 9% wszystkich emigrantów Małopolski. Następnym krajem cieszącym się dość dużym powodzeniem były Włochy – ponad 5 tys. osób, a w dalszej kolejności Austria – ponad 4 tys. osób oraz Francja i Wielka Brytania – po około 2 tys. osób.

Oceanię wybrało tylko 0,8% osób, w tym głównie Australię.

W Azji przebywało prawie 0,5% emigrantów, z czego więcej niż połowa w Izraelu. Około 0,4% osób przebywało w Afryce.

Najrzadziej wybieranym kontynentem była Ameryka Południowa – około 0,2% emigrantów.

Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według kraju przebywania

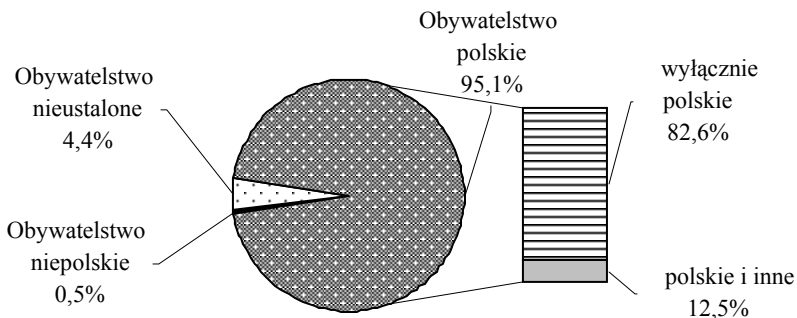

Obywatelstwo emigrantów

Wyniki spisu ludności 2002 r. wykazały, że wśród mieszkańców Małopolski obywatelstwo polskie posiadało ponad 98% osób, w tym obywatelstwo polskie i inne prawie 0,7%. Wśród ludności przebywającej czasowo za granicą proporcje wyglądały inaczej. Za granicą przebywało ponad 66 tys. osób z obywatelstwem wyłącznie polskim, a ich odsetek wynosił prawie 83% w stosunku do wszystkich przebywających za granicą. Obywatelstwo polskie i inne posiadało ponad 10 tys. osób, co stanowiło prawie połowę wszystkich osób w województwie mających podwójne obywatelstwo (przy czym jedno z nich było polskie). Dużo było osób z obywatelstwem polskim i amerykańskim (5,3%), polskim i kanadyjskim (1,6%) oraz polskim i niemieckim (1,1%).

Należy zaznaczyć, że informacje o obywatelstwie i przyczynach wyjazdu emigrantów zebrane zostały głównie od członków ich rodzin zamieszkałych z nimi przed wyjazdem.

Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według obywatelstwa

Przyczyny emigracji

Analizując zbiorowość emigrantów ważne jest poznanie przyczyn, które skłoniły mieszkańców Małopolski do wyjazdu za granicę.

Tabl.10. Przyczyny emigracji na pobyt czasowy powyżej 2 miesięcy według płci emigrantów

PRZYCZYNY EMIGRACJI	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
w odsetkach (struktura pionowa)									
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Nauka, studia	5,4	3,9	6,7	7,5	5,6	9,1	3,4	2,4	4,3
Praca	49,9	57,4	43,0	45,1	54,3	37,3	54,1	60,2	48,5
Sprawy rodzinne	28,1	22,1	33,6	28,6	21,7	34,5	27,6	23,3	32,6
Leczenie, rehabilitacja	0,4	0,4	0,4	0,6	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3
Warunki mieszkaniowe	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
Pozostałe i niestalone	15,7	15,7	15,7	17,6	17,3	17,9	14,0	14,3	13,7
w odsetkach (struktura pozioma)									
OGÓŁEM	100,0	47,4	52,6	47,6	21,9	25,7	52,4	25,5	26,9
Nauka, studia	100,0	34,5	65,5	66,6	23,0	43,6	33,4	11,5	21,9
Praca	100,0	54,6	45,4	43,1	23,8	19,3	56,9	30,8	26,1
Sprawy rodzinne	100,0	37,2	62,8	48,5	16,9	31,6	51,5	20,3	31,2
Leczenie, rehabilitacja	100,0	44,9	55,1	64,5	27,9	36,7	35,5	17,0	18,5
Warunki mieszkaniowe	100,0	46,0	54,0	49,4	22,8	26,7	50,6	23,2	27,4
Pozostałe i niestalone	100,0	47,3	52,7	53,4	24,1	29,3	46,6	23,2	23,4

Najważniejszym powodem wyjazdu dla mieszkańców województwa małopolskiego była praca. Do pracy wyjechało ponad 40 tys. osób, czyli prawie 50% wszystkich emigrantów. Można zauważyć, że częściej poszukiwali pracy za granicą mężczyźni (prawie 55%) niż kobiety (ponad 45%). Praca była powodem wyjazdu za granicę częściej dla mieszkańców wsi (56,9%) niż mieszkańców miast (43,1%).

Następnym powodem ważnym dla mieszkańców Małopolski były sprawy rodzinne, z powodu których na emigracji przebywało więcej kobiet (ok. 63%) niż mężczyzn (ponad 37%).

Kobiety również częściej wyjeżdżały na studia lub w celu podniesienia swoich kwalifikacji. Przyczyna ta była częściej wskazywana przez mieszkańców miast (66,6%) niż przez mieszkańców wsi (33,4%).

Wyjazdy w celu poprawy warunków mieszkaniowych stanowiły zaledwie 0,5% wszystkich wyjazdów. Ta przyczyna była częstym powodem wyjazdów wśród pań.

Znikoma była również liczba wyjazdów w celu leczenia oraz rehabilitacji. Z tego powodu częściej wyjeżdżali mieszkańcy miast (0,6%) niż mieszkańcy wsi (0,3%).

Nie udało się ustalić przyczyny wyjazdów za granicę dla 15,7% emigrantów.

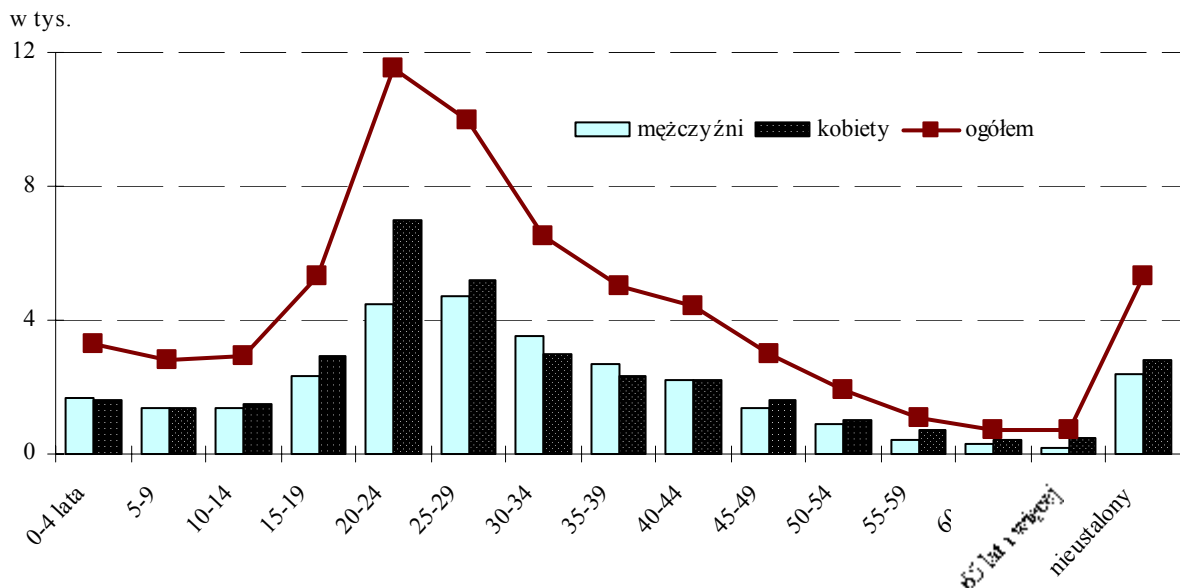
Cechy demograficzno – społeczne emigrantów

Płeć i wiek

Wspomniano już wcześniej, że wśród przebywających za granicą przeważały kobiety. Przewaga ta występowała prawie we wszystkich powiatach. Wyróżnił się tylko powiat brzeski. Tu przeważali mężczyźni i stanowili prawie 52% osób przebywających za granicą powyżej 2 miesięcy.

Analizując zbiorowość emigrantów przebywających w poszczególnych krajach zauważa się większe zróżnicowanie liczby kobiet i mężczyzn. We Włoszech kobiety stanowiły ponad 72% emigrantów z województwa małopolskiego, w Danii ponad 70%, a w Bośni i Hercegowinie zaledwie 11%. Podczas spisu ludności około 84% wszystkich osób przebywających za granicą powyżej 2 miesięcy było w wieku produkcyjnym, a ponad 63% w wieku produkcyjnym mobilnym, tj. poniżej 45 roku życia.

Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 12 miesięcy według wieku w momencie wyjazdu

Wśród przebywających za granicą 12 miesięcy i więcej ponad 80% nie przekroczyła w momencie wyjazdu 45 lat. W ogólnej liczbie emigrantów najliczniejsza grupa była w wieku 20-24 lata, a następnie 25-29 lat. Najwięcej mężczyzn (ok. 16%) było w wieku 25-29 lat, zaś kobiet (20,5%) w wieku 20-24 lata. Na wykresie widać również dość liczną grupę w przedziałach wiekowych 0-4 lat oraz 15-19 lat. Prawdopodobnie powodem tego był fakt, że z kraju wyjeżdżały całe rodziny.

Stan cywilny prawny

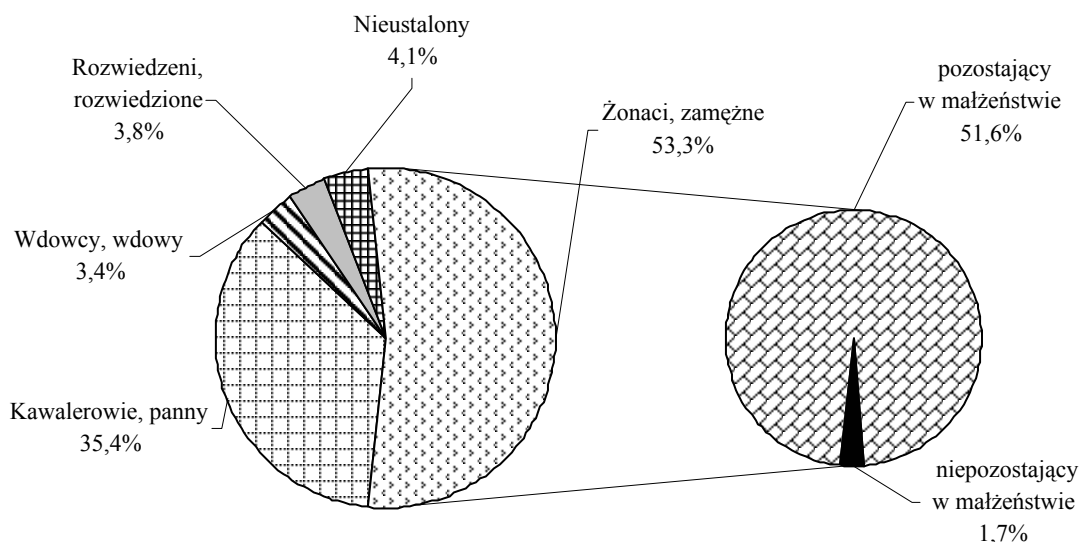
W spisie 2002 r. badany był stan cywilny prawny w momencie spisu, a nie w momencie wyjazdu za granicę. Nie wyklucza się przypadków łączenia informacji o stanie cywilnym, gdyż za granicą przebywały całe rodziny, a niejednokrotnie informacje o tych osobach czerpane były z ewidencji ludności.

Rozpatrując osoby w wieku 15 lat i więcej przebywające za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy należy zauważyć, że ponad połowę stanowiły osoby pozostające w związku małżeńskim.

Dość liczną grupą byli kawalerowie i panny – ponad 35% ogółu przebywających za granicą powyżej 2 miesięcy (stanowili oni blisko 41% emigrantów krótkookresowych). Odsetek tej grupy wśród

emigrantów był wyższy niż odsetek wśród ogółu ludności województwa małopolskiego. Wniosek z tego, że częściej wśród emigrantów krótkookresowych decydowały się na wyjazd za granicę osoby, które jeszcze nie założyły rodziny. Również odsetek osób rozwiedzionych (3,8%) był nieco wyższy wśród emigrantów od odsetka wyznaczonego dla ludności ogółem (2,4%).

Emigranci w wieku 15 lat i więcej przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według stanu cywilnego prawnego

Poziom wykształcenia

W spisie nie zbierano informacji o poziomie wykształcenia w momencie wyjazdu, aczkolwiek odpowiedzi dotyczące poziomu wykształcenia prawdopodobnie w większości dotyczyły stanu właśnie z momentu wyjazdu lub w ogóle brak było informacji o poziomie wykształcenia.

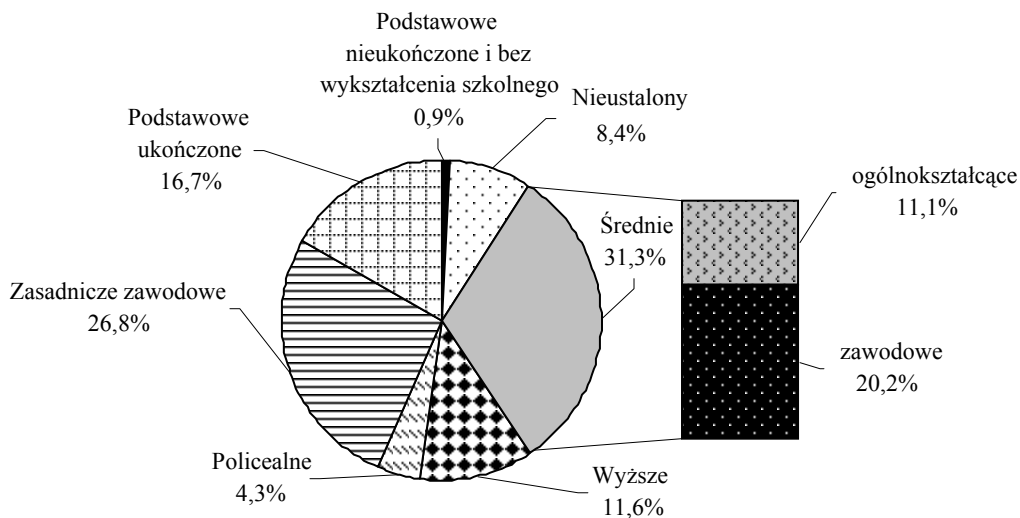
Wśród emigrantów w wieku 13 lat i więcej przebywających za granicą powyżej 2 miesięcy najwięcej było osób z wykształceniem średnim (przeszło 23 tys.). Dość duża była również grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (ponad 20 tys.). Na trzecim miejscu uplasowała się grupa osób z wykształceniem podstawowym ukończonym (ponad 12 tys.).

W województwie małopolskim nie udało się ustalić poziomu wykształcenia dla sporej liczby osób, bo ponad 6 tys., co stanowiło ponad 8% emigrantów w wieku 13 lat i więcej przebywających za granicą powyżej 2 miesięcy i więcej. Natomiast dla emigrantów krótkookresowych nie ustalono poziomu wykształcenia tylko dla 3,3% osób.

Analizując poziom wykształcenia emigrantów krótkookresowych widać, że częściej za granicę wyjeżdżały osoby lepiej wykształcone niż osoby o niższym poziomie wykształcenia. Co najmniej średnie wykształcenie miało około 36% emigrantów krótkookresowych. Wykształcenie wyższe posiadało ponad 13% tej grupy emigrantów, natomiast 12% to osoby z wykształceniem podstawowym.

Biorąc pod uwagę płeć emigrantów tak krótkookresowych jak i długookresowych, kobiety przebywające za granicą były lepiej wykształcone od mężczyzn. Kobiety też częściej niż mężczyźni posiadały wykształcenie wyższe, policealne lub średnie.

Emigranci w wieku 13 lat i więcej przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według poziomu wykształcenia

Gospodarstwa domowe z osobami przebywającymi czasowo za granicą

Ostatni spis dostarczył sporo informacji o gospodarstwach domowych i osobach w tych gospodarstwach, które przebywały za granicą powyżej 2 miesiące. W ponad 50 tys. gospodarstwach domowych co najmniej jedna osoba przebywała za granicą powyżej 2 miesięcy. Jest to 4,8% wszystkich gospodarstw domowych województwa małopolskiego. Małopolska uplasowała się na czwartym miejscu wśród wszystkich województw posiadających wyjątkowo duży odsetek gospodarstw z osobami za granicą w ogólnej liczbie gospodarstw. Wyprzedziły nas województwa: opolskie (15,2%), podlaskie (8,4%) i podkarpackie (7,7%).

Ponad 38% wszystkich gospodarstw z osobami przebywającymi za granicą stanowiły gospodarstwa, w których wszyscy członkowie przebywali za granicą. Najczęściej były to gospodarstwa jednoosobowe (11,8 tys., tj. 23,3% wszystkich gospodarstw z osobami przebywającymi za granicą). Gospodarstw dwuosobowych było 2,9 tys.. Wystąpiły także gospodarstwa domowe liczące 5 osób i więcej (1,2 tys.). Przeciętna liczba osób w omawianych gospodarstwach wynosiła 1,8. Znacznie liczniejsze były gospodarstwa wiejskie, w których średnia liczba osób wynosiła 2,3. W gospodarstwach miejskich wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 1,6.

Tabl.11. Gospodarstwa domowe z osobami przebywającymi za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe ogółem	Gospodarstwa domowe według liczby osób				
		1	2	3	4	5 i więcej
w tysiącach						
OGÓLEM	50,4	11,8	6,8	9,0	8,9	14,0
Gospodarstwa z osobami przebywającymi za granicą powyżej 2 miesięcy (nie wszyscy członkowie gospodarstwa przebywają za granicą)	31,1	-	4,0	7,0	7,4	12,8
Gospodarstwa, w których wszyscy członkowie przebywają za granicą powyżej 2 miesięcy	19,3	11,8	2,9	2,0	1,5	1,2

Tabl.11. Gospodarstwa domowe z osobami przebywającymi za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa domowe ogółem	Gospodarstwa domowe według liczby osób				
		1	2	3	4	5 i więcej
w tysiącach (dok.)						
OGÓŁEM (dok.)						
Miasta	26,3	8,1	4,4	5,3	4,5	4,1
Wieś	24,1	3,6	2,5	3,7	4,4	10,0
w odsetkach (struktura pionowa)						
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gospodarstwa z osobami przebywającymi za granicą powyżej 2 miesięcy (nie wszyscy członkowie gospodarstwa przebywają za granicą)	61,6	-	58,2	78,0	82,7	91,1
Gospodarstwa, w których wszyscy członkowie przebywają za granicą powyżej 2 miesięcy	38,4	100,0	41,8	22,0	17,3	8,9
Miasta	52,3	69,0	63,8	59,0	50,6	28,9
Wieś	47,9	31,0	36,2	41,0	49,4	71,1

Gospodarstwa domowe, w których nie wszyscy członkowie przebywali za granicą stanowiły w naszym województwie niespełna 62% gospodarstw z osobami za granicą. Były one liczniejsze niż gospodarstwa domowe, w których wszyscy członkowie przebywają za granicą. Przeciętna liczba osób w tych gospodarstwach wynosiła 4,5 (na obszarach wiejskich 5,0, w mieście 3,8).

Rodziny z osobami przebywającymi czasowo za granicą

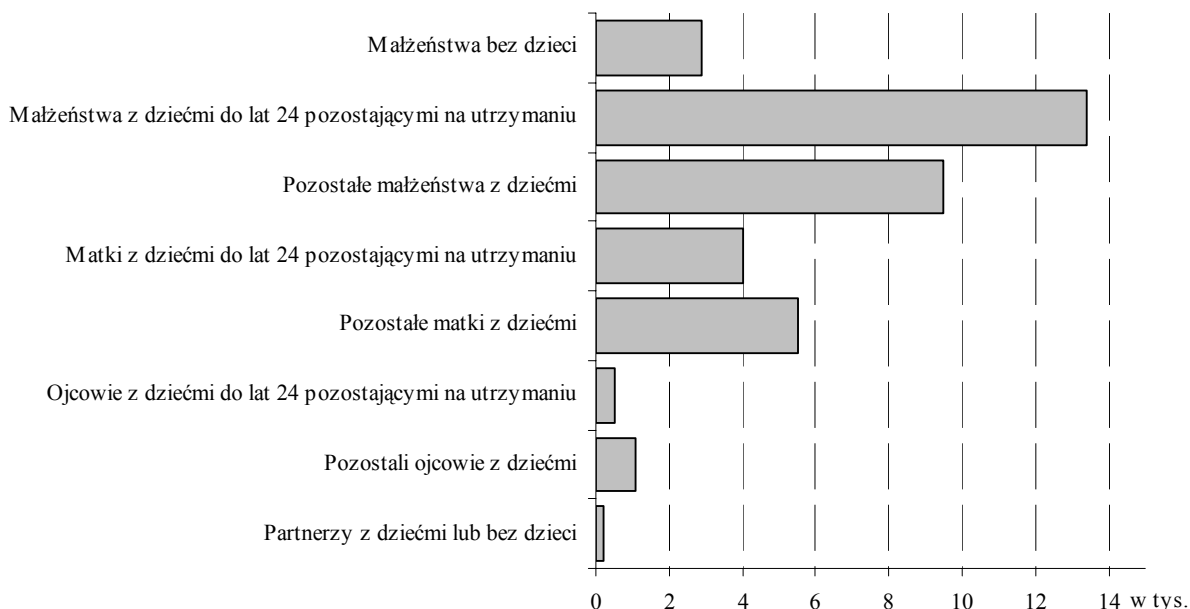
W Małopolsce wyodrębniono 37 tys. rodzin z osobami przebywającymi czasowo za granicą. Rodziny te stanowiły ponad 4% wszystkich rodzin w województwie. Wśród rodzin z osobami przebywającymi za granicą blisko 62% rodzin to małżeństwa z dziećmi, z tego 58% to małżeństwa z dziećmi do 24 lat pozostającymi na ich utrzymaniu. Matki z dziećmi, których było 9,5 tys., stanowiły około 26% wszystkich rodzin. Małżeństwa bez dzieci zajmowały trzecie miejsce w kolejności w tej grupie i ich odsetek wynosił około 8%.

Tabl.12. Rodziny ogółem oraz rodziny z osobami przebywającymi za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rodziny w gospodarstwach domowych				
	ogółem w województwie		z osobami przebywającymi za granicą		
	w tysiącach	w % (struktura pionowa)	w tysiącach	w % (struktura pionowa)	w % rodzin ogółem
OGÓŁEM	849,8	100,0	37,2	100,0	4,4
Małżeństwa bez dzieci	174,8	20,6	2,9	7,9	2,0
Małżeństwa z dziećmi	501,9	59,1	23,0	61,7	4,6
Partnerzy bez dzieci	4,1	0,5	0,0	0,1	1,2
Partnerzy z dziećmi	4,6	0,5	0,2	0,4	3,6
Matki z dziećmi	144,8	17,0	9,5	25,6	6,6
Ojcowie z dziećmi	19,7	2,3	1,6	4,2	8,0

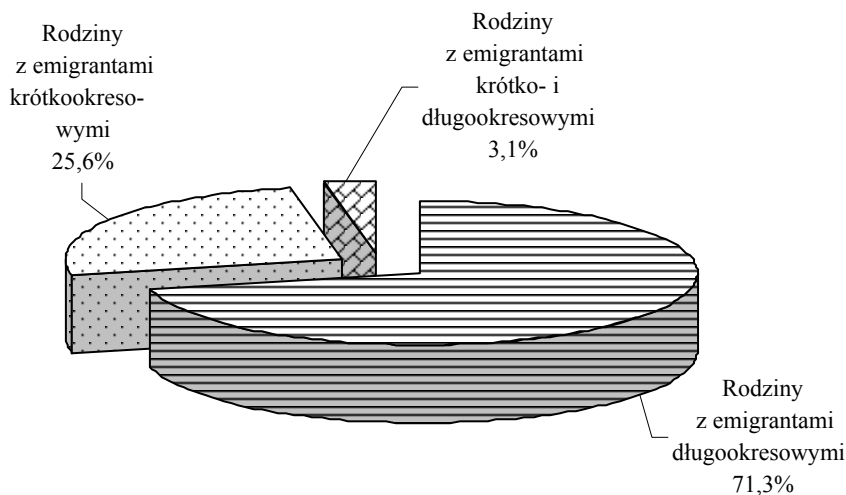
Wśród rodzin przebywających za granicą 27% stanowiły te, których wszyscy członkowie zdecydowali się na wyjazd. Jest to 1,2% liczby rodzin w naszym województwie. Prawie co 6 rodzina, której członkowie przebywali za granicą to małżeństwa bez dzieci. W tym typie rodziny częściej za granicą przebywała żona niż mąż. Z kolei w typie małżeństw z dziećmi, najczęściej dzieci przebywały za granicą. Podobnie było wśród samotnych matek, samotnych ojców i partnerów z dziećmi.

Liczba rodzin z osobami przebywającymi za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy według typu rodziny

Spośród 37,2 tys. rodzin przebywających za granicą powyżej 2 miesięcy wyodrębniono 26,5 tys. rodzin z emigrantami długookresowymi, 9,5 tys. rodzin z emigrantami krótkookresowymi i 1,1 tys. rodzin, które miały w swoim składzie emigrantów krótko i długookresowych.

Rodziny z osobami przebywającymi za granicą według okresu przebywania osób za granicą

ZASOBY IMIGRACYJNE

Podstawowymi kryteriami pozwalającymi na wyróżnienie zasobów imigracyjnych ludności w każdym kraju, inaczej ludności pochodzenia imigracyjnego, są informacje o obywatelstwie oraz kraju urodzenia mieszkańców i osób przebywających czasowo na terytorium takiego kraju.

Obywatelstwo

W 2002 roku obywatelstwo było po raz pierwszy przedmiotem badania w powszechnym spisie ludności w okresie powojennym. Obywatelstwo jako przynależność państwowa cudzoziemców było badane w spisach z lat 1921 i 1931.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że 98,8% (3194,8 tys.) mieszkańców województwa małopolskiego jest obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej wśród których 3172,9 tys. osób posiada obywatelstwo wyłącznie polskie, a 21,9 tys. osób posiada obywatelstwo polskie i inne. Cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa stanowią 0,1% (2,6 tys.) ogółu mieszkańców województwa, w tym 30 osób określiło się jako bezpaństwowcy. Dla 1,1% (35,0 tys.) ludności nie została ustalona przynależność państwowa. Udział osób z nieustalonym obywatelstwem był ponad 8-krotnie niższy wśród ludności wiejskiej i wynosił tylko 0,2%.

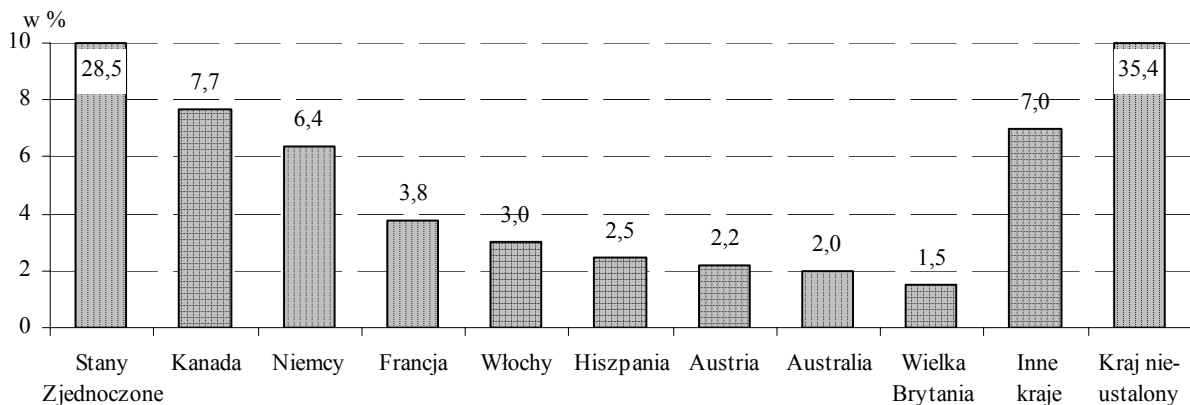
Tabl.13. Ludność według obywatelstwa w 2002 r.

OBYWATELSTWO	Ogółem w tysiącach	Ludność ogółem =100%	Obywatelstwo inne =100%
LUDNOŚĆ OGÓŁEM	3232,4	100,00	x
Polskie razem	3194,8	98,84	x
w tym wyłącznie polskie	3172,9	98,16	x
Polskie i inne	21,9	0,68	100,0
w tym:			
amerykańskie	6,2	0,19	28,5
kanadyjskie	1,7	0,05	7,7
niemieckie	1,4	0,04	6,4
francuskie	0,8	0,03	3,8
włoskie	0,7	0,02	3,0
hiszpańskie	0,6	0,02	2,5
Niepolskie	2,5	0,08	100,0
w tym:			
ukraińskie	0,4	0,00	15,5
rosyjskie	0,2	0,00	9,5
amerykańskie	0,2	0,00	7,5
niemieckie	0,1	0,00	5,1
Bezpaństwowcy	0,0	0,00	x
Nieustalone	35,0	1,08	x

Wśród mieszkańców posiadających obywatelstwo polskie i inne zdecydowanie najliczniejszą grupę, ponad 6 tys. osób (28,5%), stanowią Polacy z obywatelstwem amerykańskim jako drugim po polskim. Kolejne grupy osób stanowią Polacy posiadający dodatkowo obywatelstwo: kanadyjskie

(1,7 tys.; 7,7%), niemieckie (1,4 tys.; 6,4%) oraz francuskie (0,8 tys.; 3,8%). Ludność województwa małopolskiego posiadająca polskie obywatelstwo oraz drugie obce mieszka częściej w miastach (58%) niż na wsi (42%).

Ludność z obywatelstwem polskim i innym w 2002 r. według kraju drugiego obywatelstwa

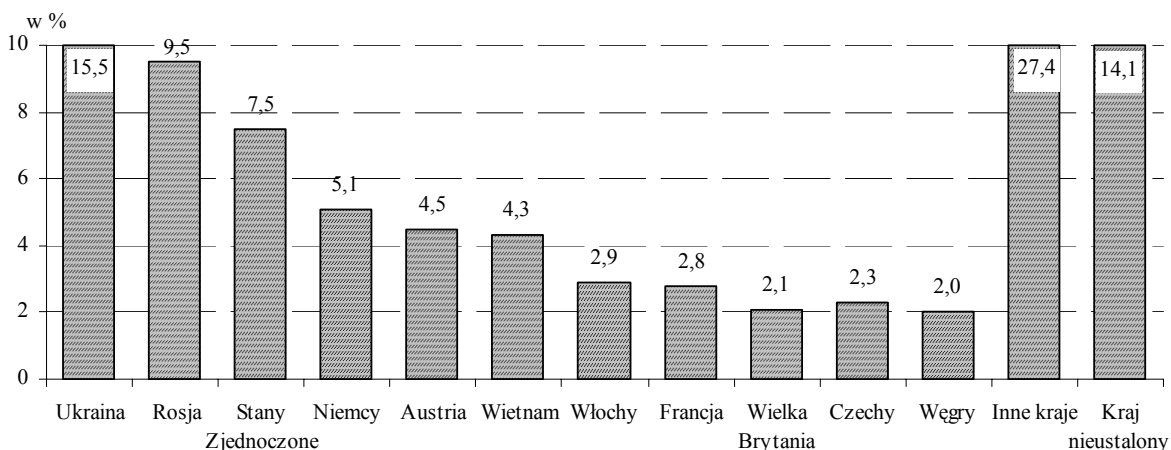
Wśród obywateli polskich mężczyźni stanowią 48,6%, a kobiety 51,4%. Rozpatrując charakter miejscowości zamieszkania 49,9% obywateli polskich mieszka w miastach, a 50,1% zamieszkuje obszary wiejskie naszego województwa.

Spośród obywateli polskich 99,2% (3169,0 tys.) urodziło się w Polsce, a 0,8% (24,8 tys.) wskazało jako miejsce urodzenia inny kraj. Obywatele polscy urodzeni za granicą w przeważającej mierze są mieszkańcami miast (19,4 tys.).

Ludność posiadająca obywatelstwo polskie to głównie osoby w wieku produkcyjnym – 60,5%, z których 2/3 jest w wieku produkcyjnym mobilnym, 24,4% stanowią osoby w wieku 0-17 lat, a 15,1% osoby w wieku poprodukcyjnym.

Nieco inaczej przedstawia się struktura mieszkańców województwa małopolskiego będących cudzoziemcami. Spośród osób posiadających wyłącznie inne obywatelstwo najliczniejsi są obywatele Ukrainy (393 osoby; 15,5%), a dalej kolejno: obywatele Rosji (241 osób; 9,5%), Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (191 osób; 7,5%) oraz Niemiec (129 osób, 5,1%).

Ludność z obywatelstwem niepolskim w 2002 r. według kraju obcego obywatelstwa

Wśród cudzoziemców większość stanowią kobiety – 52,0%. Około 70% osób nieposiadających obywatelstwa polskiego mieszka w miastach. Polskę jako kraj urodzenia wskazało 18,6% cudzoziemców, a inny kraj – 80,6% (dla 0,8% nie ustalono miejsca urodzenia).

Blisko 70% ludności nieposiadających obywatelstwa polskiego jest w wieku produkcyjnym, z czego niemal 3/4 w produkcyjnym mobilnym.

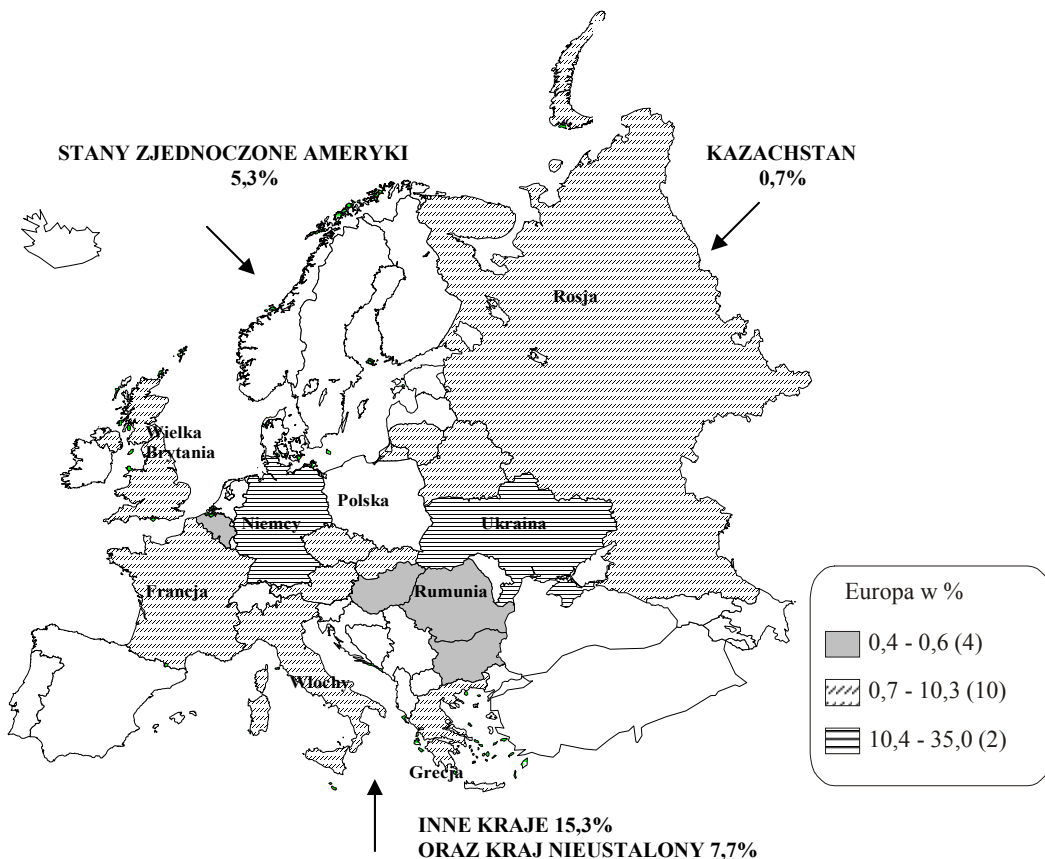
Ludność rezydująca w województwie małopolskim stanowi 97,7% ogółu mieszkańców. Spośród 3157,1 tys. rezydentów 98,5% posiada obywatelstwo wyłącznie polskie, a 0,4% polskie i inne. Cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa wśród rezydentów stanowią 0,1%. Dla 1,0% rezydentów nie udało się ustalić obywatelstwa, a 29 określiło się jako bezpaństwowcy,

Kraj urodzenia

Kraj urodzenia był przedmiotem badania w okresie międzywojennym w spisach z lat 1921 oraz 1931 roku. W okresie powojennym nie badano kraju urodzenia. W spisach z lat 1970 i 1988 oraz 1978 (w badaniu reprezentacyjnym) przedmiotem badania było miejsce urodzenia.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że 98,2% (3173,1 tys.) ludności województwa małopolskiego urodziło się w Polsce, a 0,8% (26,9 tys.) w innym kraju. Dla 1,0% (32,4 tys.) kraj urodzenia nie został ustalony.

Ludność w 2002 r. urodzona za granicą według kraju urodzenia

Oprócz Polski ponad 100 krajów zostało wymienionych jako miejsce urodzenia mieszkańców Małopolski. Wśród osób urodzonych poza granicami Polski – 82,8% (22,3 tys.) urodziło się krajach europejskich – najwięcej na Ukrainie (9,4 tys.). Kraje pozaeuropejskie jako miejsce urodzenia wskazało 9,4% (2,5 tys. osób) – najwięcej Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (1,4 tys.). Dla 7,7% urodzonych za granicą nie ustalono kraju urodzenia.

Tabl.14. Ludność w 2002 r. według kraju urodzenia

KRAJ URODZENIA	Ogółem w tysiącach	Ludność ogółem =100%	Obywatelstwo inne =100%
LUDNOŚĆ OGÓŁEM	3232,4	100,00	x
Polska	3173,1	98,17	x
Inny kraj razem	26,9	0,83	100,0
w tym:			
Ukraina	9,4	0,29	35,0
Niemcy	2,8	0,09	10,4
Francja	2,2	0,07	8,1
Stany Zjednoczone Ameryki	1,4	0,04	5,3
Rosja	1,3	0,04	5,0
Białoruś	1,2	0,04	4,5
Litwa	1,1	0,04	4,2
Austria	1,0	0,03	3,8
pozostałe kraje	4,3	0,13	15,9
nieznana nazwa kraju	2,1	0,06	x
Nieustalony kraj urodzenia	32,4	1,00	x

Ludność urodzona za granicą to głównie osoby posiadające obywatelstwo polskie – 91,9% (24,8 tys.), cudzoziemcy stanowią 7,7% (2,1 tys.). Dla blisko 0,4% urodzonych za granicą obywatelstwo nie zostało ustalone.

Wśród osób urodzonych w innym kraju niż Polska przeważają kobiety – 58,2% (15,7 tys.), mężczyźni stanowią 41,8% (11,2 tys. osób). Większość urodzonych za granicą mieszka w miastach – 77,8%, mieszkańcami wsi jest 22,2%.

Tabl.15. Ludność w 2002 r. według obywatelstwa i kraju urodzenia

KRAJ URODZENIA	Ogółem	Polacy	Obywatele innych państw	Obywatelstwo nieustalone
w liczbach bezwzględnych				
OGÓŁEM	3232408	3194842	2566	35000
Polska	3173082	3168982	478	3622
Inny kraj niż Polska	26934	24761	2068	105
Nieustalony kraj urodzenia	32392	1099	20	31273
w odsetkach ogółem ludności				
OGÓŁEM	100,0	98,8	0,1	1,1
Polska	98,2	98,0	0,0	0,1
Inny kraj niż Polska	0,8	0,8	0,0	0,0
Nieustalony kraj urodzenia	1,0	0,0	0,0	1,0

W powiązaniu obywatelstwa z krajem urodzenia wyniki spisu 2002 r. wykazały, iż 98% mieszkańców województwa małopolskiego to rdzenni Polacy, tj. osoby urodzone na obszarze Polski (w aktualnych jej granicach) oraz posiadające wyłącznie polskie obywatelstwo lub obywatelstwo podwójne. 0,8% ludności województwa małopolskiego to Polacy, którzy urodzili się w innym kraju, przy czym w zdecydowanej większości w kraju europejskim. Poniżej 0,1% stanowią cudzoziemcy urodzeni poza Polską oraz 1,0% osoby, dla których nie ustalono ani kraju, ani obywatelstwa.

CUDZOZIEMCY

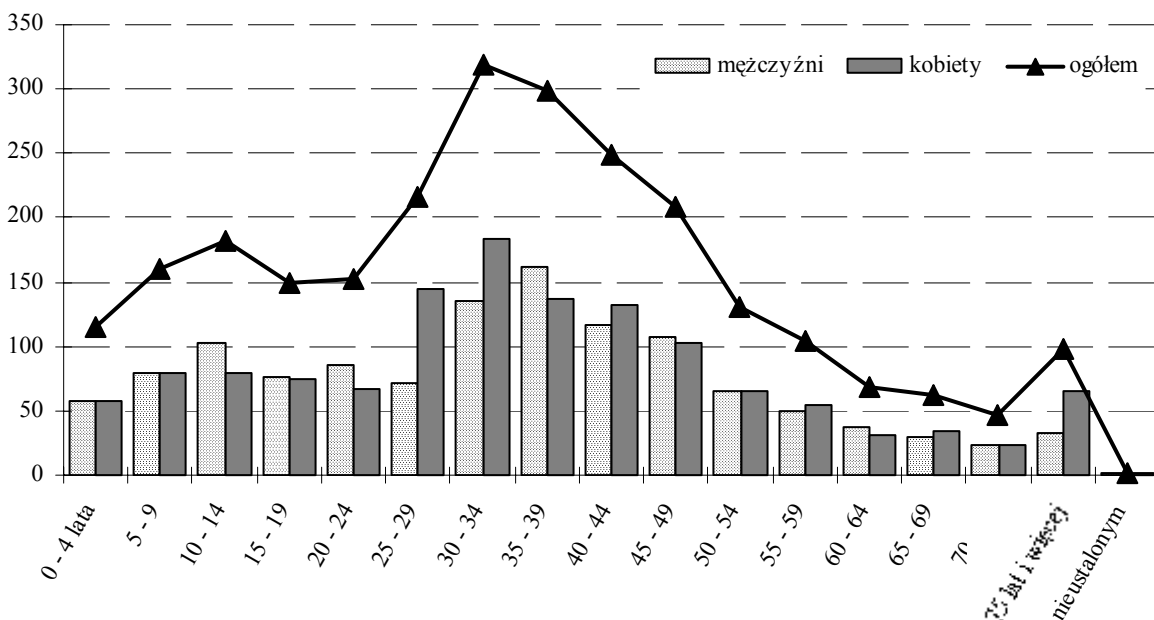
W województwie małopolskim w momencie spisu przebywało 4,5 tys. cudzoziemców. Wśród tej zbiorowości przeważają osoby posiadające kartę stałego pobytu – 56,6%. Ta grupa cudzoziemców ujmowana jest w ogólnej liczbie ludności naszego województwa. Zbiorowość ta stanowi zaledwie 0,08% ogółu ludności faktycznie zamieszkałej w Małopolsce.

Cudzoziemcy mieszkający na stałe

Wyniki spisu 2002 roku wykazały, że cudzoziemców mieszkających na stałe w województwie małopolskim było 2,5 tys., co stanowi 6,3% ogółu tej zbiorowości w Polsce. Największy odsetek cudzoziemców zamieszkuje w województwie mazowieckim – 19,7%. W omawianej zbiorowości dominują kobiety – 52,0%.

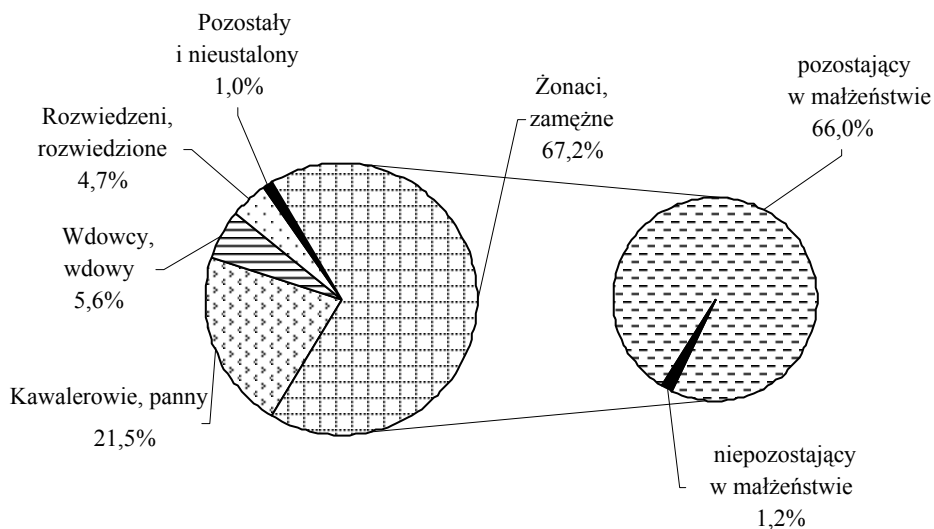
Wśród cudzoziemców mieszkających na stałe w naszym województwie najwięcej jest osób w wieku 30-34 lat (12,4%), przy czym najliczniejsza jest grupa mężczyzn w wieku 35-39 lat (13,1%), a wśród kobiet grupa w wieku 30-34 lat (13,8%).

Cudzoziemcy mieszkający na stałe według płci i wieku

Analizując stan cywilny cudzoziemców mieszkających na stałe obserwujemy, że zdecydowanie przeważają osoby będące w związkach małżeńskich – 67,2%. Drugą co do liczebności grupą są kawalerowie i panny – 21,5% tej zbiorowości. Natomiast osoby owdowiałe i rozwiedzione stanowią odpowiednio – 5,6% i 4,7%, przy czym wśród wdów i wdowców zdecydowanie dominują kobiety – 84,7%.

**Cudzoziemcy w wieku 15 lat i więcej mieszkający na stałe
według stanu cywilnego prawnego**

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia obserwujemy, że wśród cudzoziemców mieszkających na stałe w województwie małopolskim 68,8% tej zbiorowości posiada co najmniej średnie wykształcenie. 32,0% cudzoziemców legitymuje się wyższym wykształceniem, wskaźnik ten jest wyższy od ogólnopolskiego, który wynosi – 27,2%.

Tabl.16. Cudzoziemcy w wieku 13 lat i więcej mieszkający w 2002 r. na stałe według poziomu wykształcenia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		wyższe	policealne	średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
		w odsetkach (struktura pozioma)						
OGÓŁEM	2181	32,0	3,4	33,4	8,5	11,8	1,7	9,2
Mężczyźni	1035	35,1	3,0	31,1	8,6	11,2	1,8	9,2
Kobiety	1146	29,3	3,8	35,4	8,4	12,4	1,6	9,2

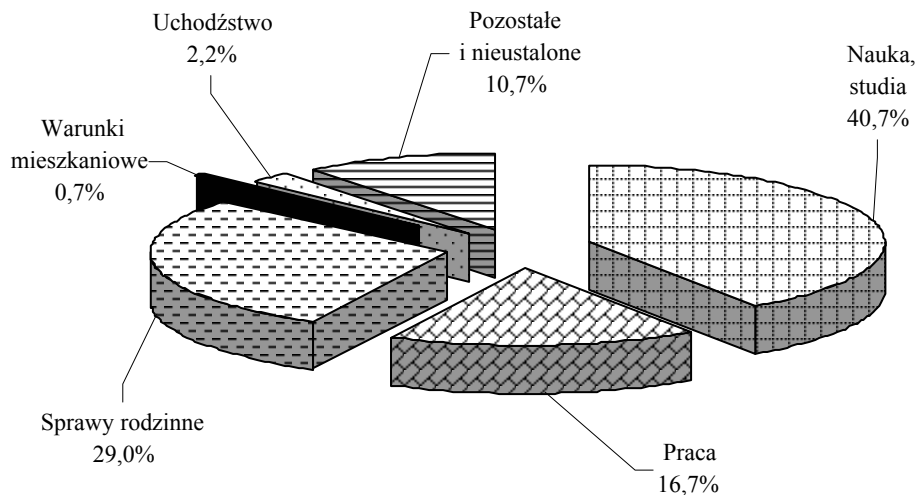
Cudzoziemcy przebywający czasowo powyżej 2 miesięcy

Z analizy danych spisowych wynika, że w województwie małopolskim przebywa czasowo powyżej 2 miesięcy 1967 cudzoziemców, tj. osób nie posiadających karty stałego pobytu. Grupa ta stanowi 8,2% ogółu cudzoziemców przebywających czasowo w Polsce. Największy odsetek tej zbiorowości zamieszkuje w województwie mazowieckim (27,8%).

Zdecydowana większość cudzoziemców na miejsce swojego zamieszkania wybrała miasto – 82,8%. W Małopolsce osiedliło się prawie tyle samo kobiet co mężczyzn (odpowiednio – 50,4% i 49,6%). W omawianej zbiorowości przeważają osoby przebywające w Małopolsce powyżej 12 miesięcy – 67,7%.

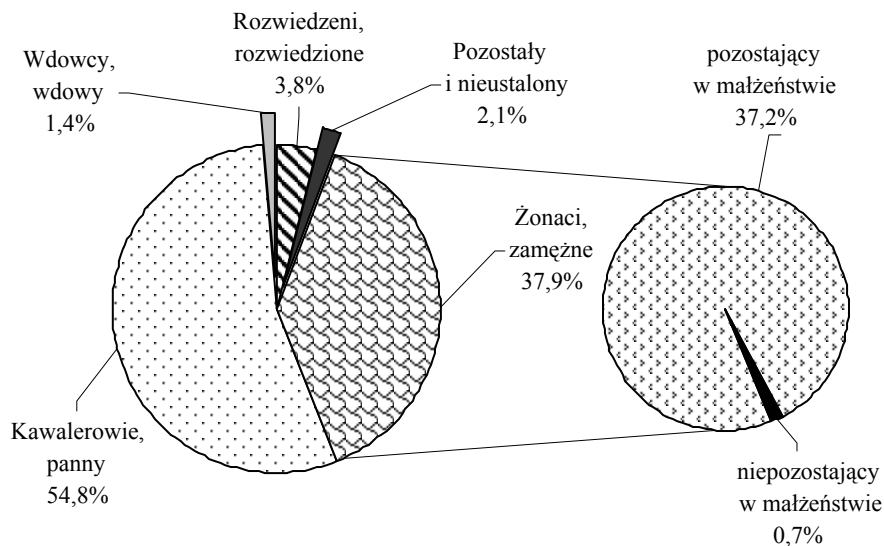
Analizując przyczyny przyjazdu obserwujemy, że najważniejszym powodem przybycia do naszego województwa jest chęć kontynuowania edukacji – 40,7%, następnie sprawy rodzinne – 29,0% i praca – 16,7%. Dla ogółu cudzoziemców w Polsce pobyt czasowy najczęściej wiąże się ze sprawami rodzinnymi, tak deklaruje 33,8% osób.

Cudzoziemcy przebywający w 2002 r. czasowo powyżej 2 miesięcy według przyczyn przyjazdu

Wśród cudzoziemców w wieku 15 lat i więcej przebywających w województwie przeważają kawalerowie i panny – 54,8%. W związkach małżeńskich pozostaje 37,9% osób, natomiast osoby rozwiedzione i owdowiałe to odpowiednio – 3,8% i 1,4%. Biorąc pod uwagę cudzoziemców czasowo zamieszkałych w naszym kraju dominują rodziny, w związkach małżeńskich pozostaje 51,4% osób.

Cudzoziemcy w wieku 15 lat i więcej przebywający w 2002 r. czasowo powyżej 2 miesięcy według stanu cywilnego

Cudzoziemcy w wieku 13 lat i więcej czasowo zamieszkałi w Małopolsce charakteryzują się wysokim poziomem wykształcenia. 85,5% osób tej zbiorowości zadeklarowało wykształcenie co najmniej średnie. Wskaźnik ten jest wyższy od ogólnopolskiego, gdzie tym poziomem wykształcenia legitymowało się 80,4% osób.

Tabl. 17. Cudzoziemcy w wieku 13 lat i więcej przebywający w 2002 r. czasowo powyżej 2 miesięcy według poziomu wykształcenia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		wyższe	policealne	średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
		w odsetkach (struktura pozioma)						
OGÓŁEM ..	1840	31,8	3,0	50,7	4,8	7,2	0,9	1,6
Mężczyźni ..	1318	36,8	1,9	48,5	4,8	5,6	0,7	1,8
Kobiety	1022	27,0	4,1	52,9	4,7	8,7	1,2	1,4

Analiza poziomu wykształcenia według płci wykazuje, że najwięcej mężczyzn i kobiet ukończyło szkoły średnie (48,5% i 52,9%), dużą grupę stanowią też cudzoziemcy z wyższym wykształceniem (odpowiednio 36,8% i 27,0%).

MIGRACJE DŁUGOOKRESOWE W ŚWIETLE WYNIKÓW BADANIA „ANKIETA MIGRACYJNA”

Badaniem ankietowym poświęconym migracjom długookresowym na terenie województwa małopolskiego objęto 253,0 tys. osób. Wśród osób ankietowanych było 209,6 tys. mieszkających stale oraz 43,4 tys. przebywających czasowo (przez okres co najmniej 12 miesięcy); w miastach 94,7 tys. osób mieszkających stale i 27,8 tys. przebywających czasowo, na wsi odpowiednio 114,9 tys. i 15,6 tys.

Poniższa analiza dotyczy migracji długookresowych odrębnie dla migracji wewnętrznych i zagranicznych.

Wewnętrzne migracje długookresowe

Analizując wewnętrzne migracje długookresowe obserwujemy, że wśród migrantów mieszkających stale przeważały kobiety – 53,3%, natomiast wśród migrantów przebywających czasowo 12 miesięcy i więcej mężczyźni – 50,4%.

Tabl.18. Wewnętrzne migracje długookresowe w latach 1989-2002 według płci oraz miejsca obecnego zamieszkania migrantów

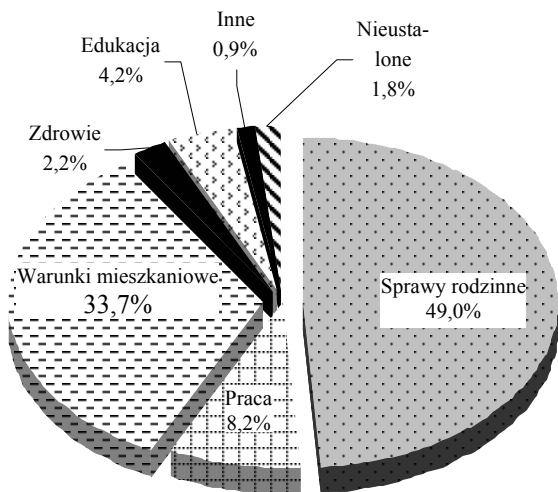
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
ludność mieszkająca stale - obecna i nieobecna do 12 miesięcy			
OGÓŁEM	203294	94966	108328
Miasta	90143	41662	48481
Wieś	113151	53304	59847
ludność przebywająca czasowo 12 miesięcy i więcej			
OGÓŁEM	42121	21212	20909
Miasta	26733	12994	13739
Wieś	15388	8218	7170

Biorąc pod uwagę miejsce obecnego zamieszkania migrantów długookresowych 55,7% mieszkających stale to mieszkańcy wsi. Tendencja ta jest odwrotna dla osób przebywających czasowo – 63,5% osób wybrało miasto.

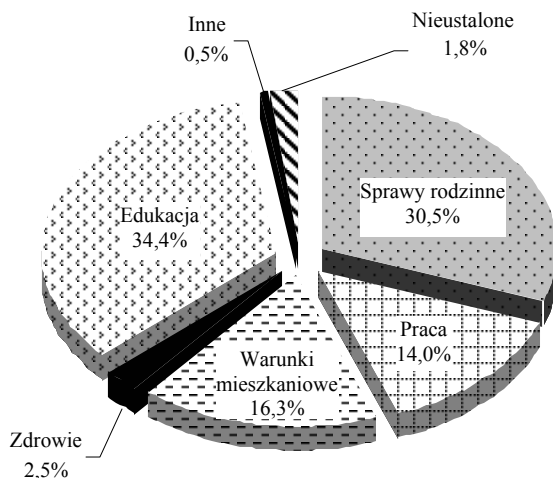
Wyniki spisu wykazały, że dla mieszkańców stałych najważniejszą przyczyną zmiany miejsca zamieszkania są sprawy rodzinne, tak zadeklarowało 49,0%. Zawarcie małżeństwa to najważniejsza przyczyna wśród spraw rodzinnych, tak podało 34,5% ogółu osób mieszkających stale. Warunki mieszkaniowe są drugą w kolejności przyczyną przeprowadzki 33,7% osób mieszkających stale, z tego 57,1% spowodowana była trudnymi warunkami lokalowymi.

Dla ludności przebywającej czasowo przyczyny zmiany miejsca zamieszkania kształtują się inaczej. Najważniejszym powodem była edukacja, tak zadeklarowało 34,4% osób, z tego 99,6% ludności wymieniło naukę i studia jako najistotniejsze powody. Kolejną przyczyną, jak zadeklarowały osoby przebywające czasowo, są sprawy rodzinne – 30,5%, w tym przypadku zawarcie małżeństwa jest najważniejszym powodem przeprowadzki dla 15,5% ogółu ludności przebywającej czasowo. Przyczyny związane z warunkami mieszkaniowymi stanowiły 16,3%, w tym 65,6% osób wymieniło trudne warunki lokalowe. 14,0% badanych zmieniło swoje miejsce zamieszkania w związku ze swoją pracą, z tego 60,7% osób zadeklarowało, że otrzymało bardziej atrakcyjną ofertę.

Przyczyny długookresowych migracji wewnętrznych ludności w latach 1989-2002 według charakteru zamieszkania migrantów w 2002 r.

Ludność mieszkająca stale - obecna i nieobecna do 12 miesięcy

Ludność przebywająca czasowo 12 miesięcy i więcej

Zagraniczne migracje długookresowe

Analizując dane dla ludności mieszkającej stale – przebywającej poprzednio za granicą oraz dla ludności przebywającej czasowo – mieszkającej stale za granicą obserwujemy, że obie te grupy osób za miejsce obecnego zamieszkania wybrały miasto; odpowiednio 71,8% i 81,8%.

Mieszkańcy stali jako najważniejszą przyczynę zmiany miejsca zamieszkania wymienili sprawy rodzinne – 50,6%. Przyczyny związane z pracą stanowiły 27,2%, z tego 70,4% osób wśród tej grupy otrzymało bardziej atrakcyjną ofertę pracy. Pozostałe przyczyny stanowią nieduży odsetek: edukacja – 5,8%, repatriacja – 4,3%, warunki mieszkaniowe – 3,1%, zdrowie – 2,8%, uchodźstwo – 0,9%.

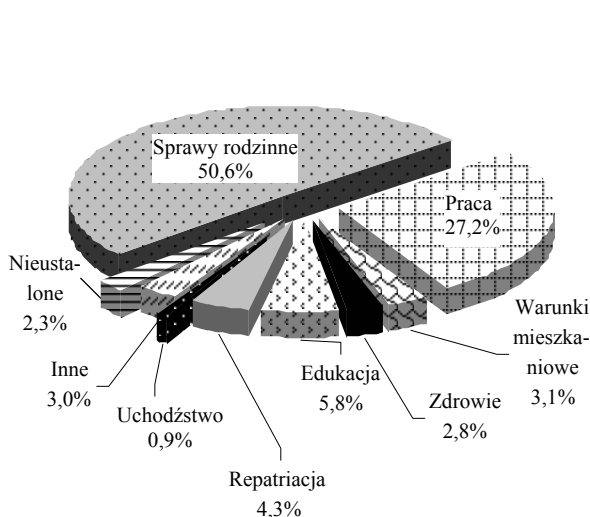
Tabl.19. Zagraniczne migracje długookresowe w latach 1989-2002 według płci i miejsca obecnego zamieszkania migrantów

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
ludność mieszkająca stale (obecna i nieobecna do 12 miesięcy) - przebywająca poprzednio za granicą			
OGÓŁEM	6337	3215	3122
Miasta	4548	2315	2233
Wieś	1789	900	889
ludność przebywająca czasowo 12 miesięcy i więcej - mieszkająca na stałe za granicą			
OGÓŁEM	1290	665	625
Miasta	1055	560	495
Wieś	235	105	130

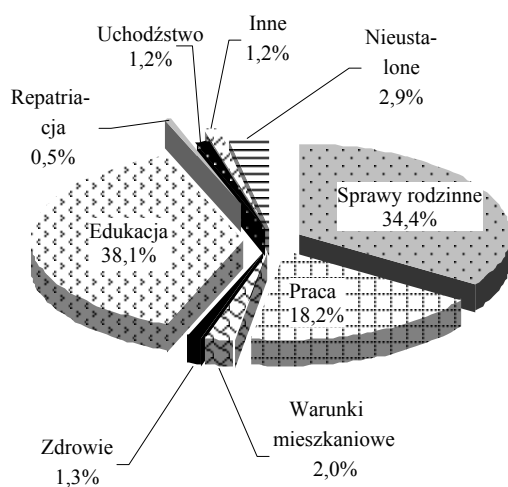
Wśród ludności przebywającej czasowo najważniejszą przyczyną przeprowadzki była edukacja – 38,1%. To nauka i studia skłoniły do zmiany miejsca zamieszkania 37,4% ogółu osób przebywających czasowo. Sprawy rodzinne to druga ważna przyczyna, tak zadeklarowało 34,4% tej zbiorowości. Wśród spraw rodzinnych dla 48,0% badanych najistotniejsze było zawarcie małżeństwa. Kolejną przyczyną to praca, tak wypowiedziało się 18,2% osób. 13,3% ludności przebywającej czasowo otrzymało ofertę bardziej atrakcyjnej pracy.

Ludność przebywająca czasowo zadeklarowała w takiej samej kolejności najważniejsze przyczyny zmiany miejsca zamieszkania. Ta tendencja dotyczy zarówno długookresowych migracji wewnętrznych jak i zagranicznych.

Przyczyny długookresowych migracji zagranicznych ludności w latach 1989-2002 według charakteru zamieszkania migrantów w 2002 r.

Ludność mieszkająca stale (obecna i nieobecna do 12 miesięcy) - przebywająca poprzednio za granicą

Ludność przebywająca czasowo 12 miesięcy i więcej - mieszkająca na stałe za granicą